

శ్రీ కూర్మ క్షేత్ర మాహాత్మ్య సంగ్రహము.

మ టి-యు

శ్రీ కూర్మ నాథ స్తవము.

(ఆంధ్రప్రద్య సహితము)

గౌ. ం. భోక్తృ :

శ్రీ ఉభయ వేదాంత మహాదధి,

ఆయుర్వేద మహాసాధ్యాయ,

ఆయుర్వేద స్థాపక, ప్రాచ్య నిద్యానిధి,

పండిత, తి. ప. రామానుజస్వామిగారు

శ్రీ గామ తీర్థము.

(విశాఖజిల్లా)

విజయనగర మందలి

శ్రీ కృష్ణా పవర్ పెన్ నందు ముద్రితము.

(మొదటికూర్పు 1000 పృథులు)

కాపీరైటు
స్వాయత్తము }

వెల రు 0-50

(ఏబది నయాపైసలు)

పీఠిక.

— — —

శ్రీ కూర్మగ్రామము నాయుక్తవారమునందు, చాచిన్న శనమునుండియు నాకా గ్రామమును దుండు నివాసము కలుగుచుండెను. అప్పుటి నుండియు నట్టియు, నిటీవల నాకుశ్వశురులును నట్టియు శ్రీ ఉ॥వే॥ శ్రీమాన్ నికం. రామానుజగ్రామమునందు శయులును, వారి యన్నగారగు కీ॥ శే॥ శ్రీ శ్రీమాన్ తిరువేంగడ రామానుజగ్రామమునందు తమ్ములగు కీ॥ శే॥ ఉ॥ వే॥ శ్రీమాన్ భావనాచార్యుల చార్యులుగారును నాకు విద్యాగురువులై భావనాచార్య శ్రీయస్సులకు మూలభూతులై యుండిరి. వారి సేవ సేవనాక వ్యక్తి నై పండితబృందము ననుసరించి గలిగితిని.

ఈ శ్రీకూర్మనాథ స్తవము నాకుండెడి భక్తిగ్రామము చేత (1955 సం॥ రము) మన్మథనామా సంవత్సరమున బహుళ ద్వాదశి నాడు జరిగిన శ్రీకూర్మ జయంతి సందర్భమున (ముగించి) స్వామికి సమర్పింపబడెను.

శ్రీ కూర్మక్షేత్రమందు నిత్యనివాస నిసిద్ధులైన యందు మిక్కిలి ప్రేమాదరమాలాకల శ్రీ స్వామివారి ములు దీని నచ్చొత్తింప గుఱుపాలపడి సుమారు నాలుగు కూర్చి దీనిని ముద్రింపించిరి.

ఇందు సంస్కృత శ్లోకములేగాక తెలుగు పద్యములుగూడఁ గొందఱి కోర్కెవయిని నేనే రచించి నాందుపరచితిని.

తెలుగునను సంస్కృతమునను పద్యగణన చేయు శక్తివాలనివాడనై యును నాకుంజెడి హూన్యముచేత సాహసించితిని.

ఇందలి దొనగులను విష్ణులు సవరించి నన్ను స్పృహ జూతురని నమ్ముకొని దీనిని బ్రకటింపఁట కంగీకరించితిని.

ఇట్లు,

రామతీర్థము. }
1—6—1959 }

సర్వజన విధేయుఁడు
గృంథకర్త.

—♦ శ్రీ కూర్మక్షేత్రీ నూహాత్మ్య సంగ్రహము. ♦—

శ్రీ కూర్మక్షేత్రీయు ప్రిస్తుశము అంధ్రప్రదేశ్
గాష్ట్రములో శ్రీకాకుళజిల్లాలో శ్రీకాకుళమునకు
నూర్పుగా తొమ్మిది మైళ్ల దూరములో సముద్ర పరి
తముననున్నది. దీనికి పోవలెననిన శ్రీకాకుళమానుగడి బస్సు
సదుచాయములు ఎక్కువగానున్నవి.

ఇది చాలా ప్రాచీనమైన క్షేత్రము. పద్మపురా
ణములోను, బ్రహ్మగిడి పురాణములోనుగూడ ఈక్షేత్ర
మునకు సంబంధించిన చరిత్రయు, నూహాత్మ్యముచెప్ప
బడియుండుటచేత దీని ప్రాచీనత నుపిసిద్ధమైయున్నది.

—* క్షేత్రావతరణ సంగ్రహచరిత్ర *—

కృతయుగములో శ్వేత చక్రవర్తియను మహా
రాజు దక్షిణ సముద్రతీరమునందు రాజ్యమేలుచుండెను.
ఆయన భార్య మహాపతివ్రత. భగవద్భక్తురాలు. ఆమె
ఒకప్పుడు హరి వాసుర (ఏకాదశీ) వ్రతము నాచరించు
చుండగా భర్తయగు శ్వేతచక్రవర్తి కామాతురుడై
భార్యయున్న గృహములోనికిపోయెను. ఆమె భర్తను
సంమానించి అసనము పైకి కూర్చుండజేసి తనవ్రత
భంగమగుననెడి భయముచేత అంతఃపురములోనికిపోయి
శ్రీహరిని ధ్యానించుచు తన వ్రతభంగము కాటగిడి

కాపాడుమని వేడుకొనెను. అప్పుడు శ్వేతరాజు భార్యను వెదకుచు లొనికిపోవుచుండగా శ్రీహరి ఆజ్ఞచేత గంగా భవాని ఒక పెడుగుపొదనుండి ఉప్పొంగి రాజునకును భార్యకును నడుమనుండి మారుట కారంభించెను (మీనినే ఇప్పుడు “వంశేశ్వారిని” అని వ్యవహరించెదరు.) అప్పుడు రాజు పరివారాభీతిచేత నొకపర్వతము మీదకు పరివారిని తోకొనిపోయి వింతగా చూచుచుండెను. అప్పుడు సరివారిమీద నొక వృద్ధునితో ఇదియంతయు తమ భార్యయొక్క హరిభక్తి ప్రభావమని అందలి యధార్థమును సినేదించెను. వెంటనే చక్రవర్తి పశ్చాత్తాపమును పొంది పగిల్తుండే వంశధారా నదియొడ్డున తపస్సుచేసెను. అప్పుడతని కీశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై కావలసిన వరమును కోరుకొమ్మనగా రాజు తనకు శ్రీహరి ప్రత్యక్షమై దర్శనమిచ్చునట్లు వరమడిగెను. దానికాంక్షాశ్వరుడు శ్రీహరిని గురించి ఆయనయొక్క మంత్రమును జపించమనిచెప్పి నారదునివల్ల ఆ మంత్రమును ఉపదేశము కమ్మనిచెప్పి అంతర్ధానమును పొందెను. శ్వేతచక్రవర్తి నారదుని కటాక్షము సంపాదించి ఆయన వలన శ్రీవిష్ణుమంత్రమును పదదేశముపొంది తిరిగి “చక్ర తీర్థము”ను పుష్కరిణియొడ్డున కొన్ని శతాబ్దములు జపించుచుండెను. శ్రీహరి కృప కలుగలేదు. అప్పుడు గీష్మ (వేసవి) కాలములో పగచాగ్ని మధ్యయందును, వర్షా కాలములో వర్షధారలోను, హేమంత (శీత) కాలములో జలమధ్యమందును నిలచి జపించెను. కాని అప్పటికిని శ్రీహరిప్రత్యక్షము కాలేదు. పిమ్మట నాలుగు ఫిరం

కత్తులను మీదకు కొనలుగుడునట్లు పాతి వానిపై కెగిరి కూర్చుండి (రక్తధారలు కారుచుండగా) తిరిగి బవము చేయ నారంభించెను. కృతయుగమగుటచేత ఆరినివ్రాసిన శల్యగతమై యుగడుటవలన మరణించలేదు. అప్పుడు నారదమహర్షి రాజయినది కృపవలన శ్రీహరిని పరిచి విధముల సింహరములాడి పార్థివగా శ్రీహరి కూర్చు రూపముతో చక్రతీర్థమునుండి ప్రత్యక్షమాయెను. అట్లు ప్రత్యక్షమై జీవితావశిష్టుడైయున్న శ్వేతగాజును కృపతో ఓదార్చి శ్రీహరి ఆహార్య రూపముతోనే నారదుడు శ్వేతచక్రవర్తి వెంటరాగా చక్రతీర్థము వద్దకు వచ్చిసి అచ్చట తననుగూర్చి తపము చేయుచున్న వశాగ్గి మహామునిని కటాక్షించి పిమ్మట శ్వేతశైలమును పర్వతమునకు వచ్చుచుండెను. అప్పుడు ఉపవాసములచేతను రక్తమాంసములు క్షీణించుటచేతను శ్వేతగాజు పర్వతము నెక్కుట కశక్తుడై తొట్రువడుచుండగా శ్రీహరి హుంకారముచేసెను. అంతట ఆపర్వతము భూమిలోనికి కుంగిపోయి అచ్చట సమస్థల మేర్పడెను. క్రిమముగా వాకు మువ్వరు (శ్రీహరి, నారద, శ్వేతగాజులు) ఆపర్వత శిఖర సానములోనున్న ముట్టిచెట్టు నీడకు చేరిరి. అచ్చట నీరులేనందున శ్రీహరి తమచక్రమును ప్రయోగించి ఒక ఖాతము (రంధ్రము)ను చేసెను. దానినుండి అప్పుని సమానమైన జలము బయలుదేరి అన్నిటన 'క' ముడిము గా ఏర్పడెను. ఇదియే సుభాతండుము, చక్రకుండము. శ్వేత ప్రమ్మరణి మొదలైన పేర్లతో పిలవెను. ఈ కుండము నుండి శ్రీలక్ష్మీదేవి అనతిదూరం శ్రీహరితో చేరుకొనెను.

అప్పుడు శ్రీహరి ఆప్రదేశములో తానుసావరముగా నివ
సింప సంకల్పించుచుండగా శ్రీ దేవి ఇట్టి పాప పంకలమైన
ప్రదేశమునందు తమరు నివసింపతగదని ఎదుగాడగా
ఆమెను మందలించి ఆర్తులను పలితులను సంరక్షించు
సంకల్పముతో శ్రీయశస్తి శ్వేతరాజునకు ప్రార్థనమైన
కూర్మరూపముతోనే అచ్చటను వలయున్నదై వెంచేయ
గా శ్రీ దేవకూడ స్వామి నెడబాయలేక శ్రీకూర్మనాయకీ
రూపముతో నచ్చటనే ధా వ ర ప్ర తి ష్ఠి తు ధా లై
యుండెను.

పిమ్మట శ్రీకూర్మనాథుడు బిల్ల (అడవిబాతి) ప్రభు
పునరుగ్రహించి ఆతడు సేవించు దిక్కులున పశ్చిముము
వైపు ముఖము తిరిగి సేవించుచురి. ఇప్పటికిని శ్రీకూర్మ
నాథుడు శ్రీకూర్మనాయకీరూప పశ్చిము ముఖముగానే
యుండున్నారు. ఆబిల్లరాజువలన పుష్కరిణికి సోపాన
ములను నిర్మింపజేసిరి. శ్వేతరాజున కాజ్ఞయిచ్చి శ్రీకూర్మ
ఏమానవను ఆలయమును నిర్మింప చేయించుకొనెను.
శ్వేతరాజువర్తి నారస సహాయముచే బ్రహ్మను గ్రహిం
చగా ఆబ్రహ్మవచ్చి శ్రీ కుర్మనాథునకు కృత్యము శ్రీ
కూర్మనాయకయొక్కయును ప్రార్థనను గ్రహించునగా నెర
వేర్చి గోపాలమండ్రములో శ్రీకూర్మనాథుని ఆరాధన
చేయుదు కొన్ని దినములు నిమ్మట అచ్చటి భక్తుల
కారాధన క్రిమిము నుపదేశించి తమను సర్వభక్తమున
కేగెను. అది మొదలు శ్రీకూర్మనాథుని నేతృత్వమునను
అనుగ్రహించు శ్రీకూర్మశ్రీమునందు సుప్రతిష్ఠితు
డై లక్ష్మీ గ్రహితముగా వెంచేసియుండెను.

ఇంకను శ్రీకూర్మనాథుని వలన సంరక్షింపబడిన అనేక భక్తుల చరిత్రలు స్థలపురాణములో వివరముగా దెలుపబడి యున్నవి. ఒకప్పుడు దూర్వాన మహర్షి వచ్చి యీ ఊత్రీమును దర్శించినట్లు బ్రహ్మాండ సురాణమాలో చెప్పబడినది. మఱియు ద్వారపరముగారి తరములో శ్రీబల గామస్వామి భారతయుద్ధ కాలమున తీర్థయాత్రచేయును ఈ ఊత్రీమునకు వచ్చి స్వామిని దర్శించినట్లు నిదర్శనము లున్నవి.

కాలక్రమముచేత కలియ గమనలో ఒకప్పుడు శైవ మతస్థుల ప్రాబల్య మొస్తాననియుగానీ నేర్చుకొని ఈ ఊత్రీమునుగూడ ఈ ప్రాంతమందుండి శైవస్థలములతో కలసి శివస్థలముగా మార్చి తమ ఆ గాధనలోనికి తీసికొని వారి స్వామిని కూర్మేశ్వరుడని ప్లవహరింపును నచ్చిరి. ఇట్లే యుగము నాల్గువేల సంవత్సరముల తరువాత శ్రీకాళహ నుజాచార్యులీ స్థలమునకు భగవంతుని ప్రేరణచేత వచ్చి తిరిగి ఈ స్థలమును విష్ణు స్థలముగా ప్రకాశింపజేసిన వృత్తాంతము సుప్రసిద్ధముయ్యున్నది.

— ♦ శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాద మహిమ — ♦ —

శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాదమువలన అనేక ప్రభావములు కలవని కొన్ని ఈ గ్రంథ ప్రాసంగిక చరిత్రలు వలన తెలియునున్నది.

దిలొత్తముయను దేవదాసి శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాదము తాను తక్కువ జాతిలో బుట్టినచేత పుచ్చ

కొనుటకు అర్హతలేదని స్వామి పరిజనము ధిక్కరించగా పరితపించి వత్సాంగ మహాముని నాశ్రయించి ఆయన వలన నృసింహమంత్రము నుపదేశము పొంది నరసింగ పాతాళమును తీర్థము నొడ్డున తపస్సుచేసి శ్రీనరసింహ దేవుని వరమువలన ప్రసాదమును పుచ్చుకొనుటకు అర్హతను పొందెను. పిమ్మట కొంతకాలమునకు శుచిదిత్తుడను బ్రాహ్మణుడు ఆ తిలోత్తమను మోహించి కలసి తరువాత తక్కువ స్త్రీతో సంపర్కము కలిగినదని తెలిసి పశ్చాత్తాపపడి మూర్ఛనొందియుండగా శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాదమును ముక్కున కరచుకొని యొకకాకి ఆచ్చటికి వచ్చి విదల్బగా ఆప్రసాదము యొక్క స్వల్పకణము (చిన్నముద్ద) ఆతని నోటియందు పడెను. వెంటనే శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాద మహిమచేత తెలివివచ్చి చతుర్భుజములతో శ్రీవిష్ణుపుయొక్క సాకారమును లభించి ముక్తుడయ్యెనని స్థలపురాణమునందు చెప్పబడెను.

అట్లే శ్రీకూర్మనాథునిచేత కృపచేయబడిన అప్పమను భక్త్య ప్రసాదము ఒకగాజపుత్రునికి శత్రువులను జయించుటకు విష్ణుచక్రిమై సహాయపడెనని అందే చెప్పబడినది.

ఇటీవల ఒక అర్చక స్వామికి శరీరమనగదు శ్వేత కుష్మ (బొల్లి) బయలుదేరగా ఆయన పెద్దల ఉపదేశము వలన శ్రీస్వామివారి అభిషేక జలమునిండియుండు తొట్టెలోని అభిషేక జలమును పోతదినము మూడు సురిసిల్లి పుచ్చుకొనుచు ఆ తొట్టెలోని అడుగు మన్నును మచ్చ

లకు రాసికొనుచు శ్రీకృష్ణామృత వారారగించిన ప్రసాదము నే పుచ్చుకొని ఆకలిని తీర్చుకొనుచుండగా కొద్ది గోజులలో ఆవ్యాధి ఆయనకు పూర్తిగాపోయెనుని ఇప్పటికి పెద్దలు కొందఱు ప్రత్యక్షముగా చూచినవారు చెప్పుచుందురు.

— * సంతాన పాప్తి * —

శ్రీకృష్ణనాథుని భక్తితో సేవించిన అనేకమందికి సంతానములు లభించి ఆనందించుచున్నారు. దీనికి కారణ మేమనగా ఈత్రేయమునందు శ్రీకృష్ణనాథుని ప్రసిద్ధియు ఆరాధనయు బ్రహ్మ మొదలుకొని ఇప్పటివఱకు గోపాల మంత్రముతో జరుపబడుచుండెను. గోపాల మంత్రము సంతానప్రదమని ప్రతివారికిని తెలిసి స్వవిషయమే. ఈ త్రేయమునకు అధికారులుగా వచ్చియుండిన అనేక ఉద్యోగుల కిచ్చటికివచ్చిన తరువాత శ్రీకృష్ణనాథుని భక్తితో సేవించుట వలన సంతానపాప్తి కలుగుచుండుట అనుభవము.

— * శనిదోష నివారణ * —

జన్మకాల విశేషమువలన ఎవరినైనను ఎప్పుడైనను దుష్టగ్రహచారము వలన శనియొక్క పీడికలగినచో ఈత్రేయముందు శ్రీకృష్ణనాథుని కొన్ని టపములు భక్తితో సహస్రనామార్చనలతో పూజించిన గుఱుల ఆశనిదోషము శాశించి శుభము కలుగుట ఇప్పటికి త్రేయవాసులకు అనుభవ సిద్ధమైయున్నది.

* — ఇచ్చటి స్వామివారల వివరము — *

ఈక్షేత్రమునందు వేంచేసియుండు స్వామివారలలో ధ్రివులు శ్రీకూర్మనాథులు, కౌతుకబేరము శ్రీ గోవిందరాజస్వామివారు, ఉత్సవబేరము శ్రీచక్రనారాయణస్వామివారు, బలిబేరముబలినారాయణస్వామివారు, శయనబేసము శయన నారాయణస్వామివారు.

ఇందు ధ్రివబేరమగు శ్రీకూర్మనాథులు భిల్లుని కటాక్షించుటకు పశ్చిమాభి ముఖముగా వేంచేసియున్నారని యిదివఱలో చెప్పబడెను. మిగిలిన స్వామివార్లు తూర్పుముఖముగా వేంచేసియున్నారు. శ్రీకూర్మనాయకి అనుపేరులో శ్రీమహాలక్ష్మి అమ్మవారు స్వామివారికి వామ (ఎడమ) భాగములో పడమటి ముఖముగానే ప్రత్యేకమైన ఆలయములో వేంచేసియున్నారు. వీరు చతుర్భుజములతో నున్నారు. శ్రీ గోవిందరాజస్వామికి కేశవప్పేరుమాళ్ అని పూర్వము వాడుకయుండెను. వీరు నాలుగు భుజములతోను వరుసగా కుడివైపు క్రింది హస్తము మొదలు ఎడమవైపు క్రింది హస్తము వఱకు పద్మము, శంఖము, చక్రము, గదయు ధరించియున్నారు. గోవిందరాజులకు కుడివైపు చక్రము ఎడమవైపు శంఖముండట ప్రసిద్ధము. వీరు కేశవపేరుమాళ్లని పిలిచియుటకు కుడివైపు శంఖము ఎడమవైపు చక్రము కలదని పెద్దల చెప్పదురు. వీరిధ్యానశ్లోకమిది :-

శ్రీకేశవం కరణలోద్భుత రమ్యపద్మం
చంద్రప్రభావిశద సర్మల పాంచజన్యం
కల్పాంతకోటి రవిభాస్వరమ్య చక్రం
వందే గదాలసితమిందు సమాస వక్త్రమ్॥

ఈ స్వామివారిని శ్రీ రామానుజాచార్యులు శ్రీకూర్మమునకు విచ్చేసి శ్రీకూర్మనాథుని స్థలమును విష్ణుస్థలముగా ప్రకాశింపజేసిన కాలములో తమతో వేంచేయించుకొని వచ్చియుండిరనియు, ఇచ్చట కొతుక బేరమును పూర్తిచేయు నిమిత్తము వీరినిచ్చట వేంచేయించి తాము వెల్లిరనియు ఐతిహ్యముకలదు. మఱికొంతకాలమునకు శ్రీనరహరి తీర్థులను మాధ్వయతీర్థులు ఈస్థలమునకువచ్చి తమఆరాధనలోనుండు శ్రీసీతారామలక్ష్మణుల చేర్చినికూడ ఇక్కడ వేంచేయించి వెల్లిరని చెప్పదును. ఆచేర్చినికూడా ఇప్పుడు కొతుకబేరముగా ఇచ్చటనుంటున్నది. ఇటీవల ఈ శ్రీరాముల చేర్చిలో శ్రీలక్ష్మణస్వామివారి విగ్రహము కారణాంతరము చేత నష్టముకాగా ఈస్థలములోనుండు శ్రీభాష్యం వేదాంతాచార్యులుగారను శ్రీవైష్ణవోత్తములు తిరిగి ఆవిగ్రహమును నిర్మింపజేసి ప్రతిష్ఠించిరి. ఈవృత్తాంతము పడమటి బేడాస్తంభములలో నొకదానియందు చెక్కబడియున్నది.

ఇంకను శ్రీకూర్మదేవాలయములోని బేడాలో నైఋతిమూలను శ్రీ ముకుందనాథస్వామి అనబడు ముకుందనాథుల ఆలయముకలదు. ఈనన్నిధిలో శ్రీవైష్ణవపురుగు పెద్దలు గ్రంథకాలక్షేపములు చేయుచుందురు. శ్రీకూర్మనాథుని గర్భాలయమున గుత్తిర్పన్నపున శ్రీరామానుజాచార్యులు ఆలయముకలదు. ఇచ్చట వేంచేసి యుండు శ్రీరామానుజుల విగ్రహము శ్రీరామానుజాచార్యులు శ్రీకూర్మనాథులను ప్రకాశింపజేసిన కాలములో ఈక్షేత్రముందలి వైష్ణవబృందము గొంత ప్రార్థనపైసి

వారంగీకరించి తమప్రతికృతిగా వేంచేయించిన శిలానిగ్రహమని చరిత్రకలదు. కాబట్టి శ్రీరామానుజాచార్యుల సమకాలములో వారి సమక్షములో ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీరామానుజుల సన్నిధియను విశేషమిచ్చటకలదు. ఈ రామానుజులవారు శ్రీకూర్మనాథునికి కుడిపార్శ్వములో వేంచేసియుండి స్వామి ఆరాధనను స్వయముగా సమర్పించుచున్నట్లున్నారు. శ్రీరామానుజాచార్యుల కాలములోనే పడమటివైపుకూడా ధ్వజస్తంభము ప్రతిష్ఠింపబడినది.

ఇంకను పదుగు రాళ్వార్లు సన్నిధికూడ శ్రీరామానుజుల సన్నిధికి కుడివైపుననున్నది. ఈ దేవాలయములో వాయవ్యమూలను దుర్గయని చెప్పబడు ఆవరణ దేవతయొక్క ఆలయముకలదు. ఇది శ్రీవిష్ణు దేవాలయమువరగా దేవతగా విలసిల్లుచున్నది.

—♦ స్థల విశేషములు ♦—

శ్రీకూర్మనాథుల గర్భాలయమునకు శ్రీకూర్మ విమానమనియు, గాంధర్వ విమానమనియు పేర్లు. ఆలయమునకు తూర్పుగా పుష్కరిణికలదు. దీనికి శ్రీకూర్మ పుష్కరిణి, శ్రీకూర్మనాథుల సుభాగ్యుడనన, చక్రగుండము కూర్మగుండము అనిపేర్లు. శ్రీశ్రీరామచంద్రులకు ప్రభుత్వమై ఆయనతోను నారదగునతోనుకలసి శ్రీకూర్మనాథులు విచ్చేసి సిరవనతిని అంగీకరించిన వాణ్ణిచెట్టు ఈ పుష్కరిణిక పడమరగట్టు సందుండెడిది. కాలక్రమముచేత అది నశింపగా దాని ప్రతికృతిగా నిప్పటికిని ఇచ్చట వాణ్ణిచెట్టు పల

సిల్లుచున్నది. శ్రీస్వామివారి ఆలయమునకు వచ్చి భాగమునందు సుష్కగిణియొద్దను విచ్చుచేర్చు వెలసి యుండును శ్రీరంగమునందువలె ఇదియొక విశేష విశాలమునందు కలదు. ఈశ్వరశ్రీత్రీమూర్తి ముదేతమునను శ్రీతాద్రీ-శ్రీతాచలము అనిపేర్కొనబడినది. దానికే తాదాకాణముగా ఇప్పటికిని ఈశ్వరమునను సుష్కగిణి ఒడ్డున శ్రీతామృతము (తీర్థము) నొరకుచున్నది. ఇది పది త్రిమూర్తులను శ్రీవైష్ణవులు దీనిని గలగ్రహారణకొని ఊర్ధ్వపుష్పముల కుపయోగించుకొంటుంది.

శ్రీత్రీమూర్తి కుకూట విశేషమునందును, కర్పూరములైనవి అనులు ఈశ్వరమునందును విశిష్టములు అనేకములను పరివేయుచుండును. ఇవియున్నవి శ్రీకృష్ణకారముగనో చక్రావ్యాకారముగనో మూలమునందును కీనికి తాదాకాణముగా ఒకప్పుడు ఈ శ్రీత్రీమూర్తిని మహాభక్తులగు శ్రీదాస్యవోల్లములకు ఈ గ్రామము సుందరముగలదు ఎట్టిని తాదాకా ఆగారమునో సకలములను లభించును. పాదు దానసేవ దీనిమూల ఆరాధించుకొను పప్పుడి కింది శ్లోకమును అనుసంధించుకొని భ్యాసించుచుండవారు :—

శ్లో॥ చంద్రమునీ స్వయం వ్యక్తము సుందరమున

భువ్వరిగ

మహాక్షి పాదవాలాశ్వుల సుందరమున

మోహరిం॥

—♦ ఈక్షేత్రముందలి విశేష యాత్రలు ♦—

ఈక్షేత్రమునందు ప్రతిమాసమునందు ఏదో ఒక విశేషోత్సవమువలదు. ఈస్థలమునందు పుసిద్దిగల ఉత్సవము డోలోత్సవము, ఇది ఫాల్గున శుద్ధపూర్ణిమతో గూడినట్టిగాని లేక ప్రత్యేకముగానుండి సట్టిగాని ఉత్తర శల్లుసీ నక్షత్రమునందు జరుగును. దీనినే డోలాయాత్ర అనియందురు. ఇదిచాలామంది భక్తులు వచ్చినేవిందు యాత్రగానున్నది.

ఇదిగాక అద్దోదయము - మహోదయము అను బోహిత్యాస్త్రములలో అలభ్యయోగములలోగూడ ఇచ్చట ఎక్కువ యాత్రలు జరుగును. వాటిని ఈస్థలము నకు సంబంధించి ప్రత్యేకయోగముగా క్షేత్రసంహితలో జెప్పబడిన అష్టతీర్థయాత్ర ముఖ్యమైనది. ఆయోగమును తెలుపు వచనమిది :-

శ్లో॥ మాఘీమకరగేభానా భానులలల్ల సతాన్తమి॥
తథానార్పర్ష సంయుక్తరవియుక్తౌచ పుష్కరమూ॥
అష్టతీర్థాభిఞ్ఞోయోగః కోటిందు గ్రహసన్నిభః॥

మాఘమాసమునందు మకరమాసము కలసియుండి శుభ అష్టమినాడు ఆదివారము తిరిగి పుష్కరమినాడు ఆదివారము ఆక్షేప నక్షత్రము కలిసినప్పుడు అష్టతీర్థయాత్ర అను అలభ్యయోగము వచ్చును. ఇది కోటి చంద్రగ్రహణములంత పుణ్యకాలముగానుండును.

—♦ అష్ట తీర్థములు ♦—

శ్లో॥ నారదాచ సుధాతుండం చక్రశీర్షగచ మాధవః |
కౌటిల్యం వక్రశీర్షగచ నారసింహం నమహోదధిః ||
నారదతీర్థము, సుధాతుండము, చక్రశీర్షము, మాధవ
తీర్థము, కౌటిల్యశీర్షము, వక్రశీర్షము, నారసింహతీర్థము,
సమాద్రము. అను ఏసిమిదియు అష్టతీర్థములనబడును.

(1) నారదతీర్థము :—

శ్రీసూర్యుడేవాలయమునకు నుత్తరమున నీధిగుండె
పెళ్ళగా గొమ్మమున కుత్తరముగా బయటికి ప్రదేవమాన
నీ గుండెమున్నట. దీనినే 'నారదా' అని వాడెదగా.
ఇందున్నానము మాఘశుద్ధ అష్టమిగా ఆదివారము చేయు
దురు. స్నానము చేయునప్పుడు చదువుకొను శ్లోకములు,

శ్లో॥ నారదాయ నమస్తుభ్యం విష్ణుసామూప్యదాయక |
తవాంభసినిహుజ్జ్వలం చ తీర్థమాలినిపద ||
యస్యప్రసాదకలయ తపస్సిద్ధి మవాప్నోవాస |
నమస్తస్మై నారదాయ శ్వేతభూసోమహానసాగి ||

(2) సుధాతుండము :—

శ్రీసూర్యుడేవాలయమునకు దిగ్విరగా సూర్యుగా
నుండి గుండెము. దీనినే శ్వేతగుండెము మొదలై స
పేర్లతో వాడెదగా. దీనిలో మాఘశుద్ధ నవమిగా సోమ
వారం స్నానం చేయుదురు. స్నానసమయమున చదువు
శ్లోకములు.

శ్లో॥ శ్వేతకుండ నమస్తు భ్యం స్వయం కృష్ణేన నిర్మితః
క్షీరోద్ధార్ణవ సంభూతనిచుష్ణమి తవాంభసి॥
శ్వేతకుండ జలే స్నాత్వాశృత్వా సాగర గర్జనం
శ్రీసూర్యభిరం శుష్ట్యా పునర్జన్మమనివతి॥

(3) చక్రతీర్థము :—

శ్రీసూర్య గ్రామమునకు తూర్పుగా వెళ్ళగా నుమారు మైలుదూరములో నుండిన శ్రీరాంజనేయస్వామి దేవాలయమునకు ప్రక్కగా ఈతీర్థమునకు. దీని యందే నెఱుట్లముగతు శ్వేతరాజునకు శ్రీసూర్యనాథులవలెరించి బర్చనమిచ్చిరి. మూడుమధ్య నశమీ నుంగళ వారం దీక్షిలో స్నానము చేయుదునని, నిచ్చినము చేయు నవ్వయచదుపు శ్లోకములు

శ్లో॥ నువర్చన నమస్తు భ్యం బ్యాలామాలా విభూషితః
శ్రామాకాంతననస్యానిన్ స్వీయధా గావ్రసారణః
చక్రేశాన నమస్క భ్యం నిమజ్జయ తవాంభసి
రక్షసర్వ ప్రకా గోమయం పిష్టపదసంభోయం ॥

(4) హంధవ తీర్థము :—

శ్రీసూర్య దేవాలయమునకు నక్షిణముగా నల్ల నైఋతిమూలము తిరుగుగా మందీర్థము కలదు. దీనినే 'హంధవ గాయని' అని పిలుచుదురు. దీనియందును స్నానము మూడుమధ్య ఏక దీక్ష బుధుల రము చేయుదునని, స్నానం చేయునన్నిట చదుపుశ్లోకములు

శ్లో॥ జన్మాంతర సహస్రేషు స్వప్నావస్థానుతేసనాః |
దుఃస్వప్నం వై వపశ్యంతి యైర్దృష్టస్వప్నమాథవః |
మాథవాయ నమస్తుభ్యం దుఃస్వప్నహరణే

స్వయం |

బద్ధకంకణ మాలలహి దుఃస్వప్నం వార

ఘోరమృతం ||

(5) శాటిల్య తీర్థము :—

గ్రామమునకు పశ్చిమముగా నాక కోసులదూరములో నీతీర్థము కలదు. దీని ప్రక్కనే ప్రేతశిల (లేకొయ్యరాళ్లు) అనుపగుళుకలదు. దీనిపైని పిత్తిదేవతలకు సింహప్రదానముచేతురు. ఈతీర్థములో మాఘశుద్ధ ద్వాదశీ గుహవారం స్నానముచేతురు. స్నానసమయమందు చదువు శ్లోకములు.

శ్లో॥ శాటిల్యతే సమోదేన కృష్ణేనైవవిస్మయే |
తివాంభోమజ్జనాన్మేఽస్తు కుటుంబపరివర్ధనం |

(6) వక్క తీర్థము :—

గ్రామమునకు తూర్పుగా రెండు కోసులదూరములో నముద్రాపు ఒడ్డున ఈతీర్థముకలదు. దీనినే 'శరాలు' అనివాడుదురు. ఇచ్చటనే వక్కాంగ మహాముని తపస్సు ఈతీర్థం విద్యార్థులకు విద్యాప్రదమని ప్రసిద్ధి. దీనియందు మాఘశుద్ధ త్రయోదశీ శుక్రవారం స్నానముచేయుదురు. స్నానసమయమందు చదువు శ్లోకములు.

శ్లో॥ స్నాత్వావకృ సరస్వతీ దృష్ట్వా శ్రీసుంర్మ
 సరకపాపైర్న్య సర్వకో విష్ణునాలోక్త్యసంపన్న
 సమో వక్త్రాంగ ముసయో శ్వేతాగృహార్చి
 శ్రీసుంర్మదేవభక్తాయ సర్వసిద్ధిప్రదాయక॥

(7) నారసింహ తీర్థము :—

గౌరీమమునకు దక్షిణముగా నొక మైలు గూర
 మలో నమద్రొక్కటాడైన ఈతీర్థమున్నది. దీనినే సరసింగ
 పాతాళమనె వాడుదురు. ఇచ్చటనే సరసింహ స్వామి
 తిలోత్తమకు ప్రత్యక్షమై ప్రసాది స్వీకారాధికారము
 నిచ్చిరి. దీనియందు మాఘశుద్ధ చతుర్దశీ శనివారము
 నాడు స్నానము చేయుదురు. చదువ వలసినవి.

శ్లో॥ క. లా. . . కేశా తి రక్తసింగవిలోదయః
 ప్రశాన్తురౌ సర్వదాగ్రహ సేవానామోదయః
 నారసింహ సమస్తభ్యుదయతీతార్తి కీలోత్తమః
 అయోగ్యయోగ్యతాదాయక సిమ్హామలః
 వంద్యః॥

(8) మహాదేధి :—

గౌరీమమునకు దక్షిణముగా మైలు గూరములో
 సముద్రమునకులదు ఇది అష్టతీర్థములలో ఎనిమిదవదిగా
 చెప్పబడెను. దీనియందు మాఘశుద్ధ పంచమి ఆదివార

ఆశ్రేయ సత్త్వత్రయమున స్వాసము చేయుదుము. చదువనలసిన శ్లోకములు.

శ్లో॥ మహోదధే సమస్తుభ్యం సమస్తమితవంశధిని
యస్మాచ్ఛ్రీకూర్మ ఉత్పత్తిశ్చైవైవగాతరీ
శాంతియే॥

శ్రీరామచంద్ర సాహస్యకారణ సేవబంధనే
మహోదధే సమస్తుభ్యం రత్న రత్న సహజములు॥

—♦ శ్రీకూర్మమందల విశేషత్వవములు. ♦—

శ్లో॥ హుళి ద్వాదశి శ్రీకూర్మజయంతి. వాకిర
సంక్రాంతి సవయములో స్వామి హోమాభిర్వక్తముగా
ఘృతాభిషేకము; చక్రనారాయణస్వామి ముర బిల్వ
ఉత్సవము, ఘల్లననూనములో ఉత్తరి సత్త్వత్రయమునందు
కోలోత్సవము, ఇవియ్యస్థలమునందు విశేషోత్సవములు
మకరదేవాఉత్సవము ఉత్కళాచార ప్రకారమర్పణనదని
తెలంచబడుచున్నది. ఇంకినుశ్రీరామసవని, శ్రీకృష్ణాష్టమి,
శ్రీరామనుజులు తిరిగిత్తొత్సవము, శ్రీకూర్మనాథుల
విశ్వామిత్ర మొహలైన ఉత్సవములు అష్టభవముగా
శుభమునందు జరుగును. మాచిదీరవలెనేగాని వాగ్ముఖ
కలవికాదు.

—♦ శ్రీకూర్మక్షేత్రమునగుల ఆదాయములు. ♦—

శ్రీకూర్మనాథుని ఆరాధనకు తగు స్థలమునందు
ఆస్తి ఏమియులేదని ఇప్పటి దేవాలయములలో చిహ్న
దును. కాని శ్రీకూర్మనాథుని ఆరాధనకు తగు స్థానము
గా శ్రీకూర్మగ్రామమును ప్రకటించుచున్నాము.

కొంతభాగమును 1526 శాలివాహన శకమున ముగ్ధశీర
 పూసములో (శ్రీవిష్ణుర్లగోత్రులు శ్రీకమళయ్యంగారి
 పుత్రులు అయిన శ్రీసర్వప్ప అశ్వారాయనింగారు సమ
 ద్విందినల్లు శ్రీకూర్మదేవాలయములో ఆస్థానమంటపమం
 దలి తూర్పుస్థంభముపైని *శాసనము వలన తెలియు
 టచేతన, విశాఖపట్నం జిల్లా మాన్యుయల్ లో యీ
 శ్రీకూర్మగ్రామం భూములు దేవాదాయంకింద సమో
 దైయన్నట్లు తెలియటచేతను కేవలము నిరాధారమైన
 స్థలమనుటకు వీలులేదు. అయినను ఇప్పటి దేవాలయ
 హాలకులు ఈస్థలమును కొంత (దెబ్బపెట్టు) స్థలముగా
 చెప్పుచున్నారు. శ్రీకూర్మనాథుని భోగరాగములకు
 దేవదర్శనముచేయు వారి వలన వచ్చు ఆ దాయము
 హిత్రమే ఆధారమని చెప్పదురు.

ఇంకను విశేష వివరములు “శ్రీకూర్మక్షేత్ర
 సూహృత్స్వము”ను పుస్తకమునందు కన్ప.

సమాప్తము.

* శాసనముయొక్క వివరము కనుకను సూచును.

అశ్వారాయనింగారి శాసనముయొక్క అసలు

స్వరూపమిది.

“స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శక
వర్షంబులు ౧౧౭౭ అగు నేటి క్రోధినామ సంహృత్సర
ఆశ్వీజ శు ౧౦ శుభాజరతి మహామడబుల్లి సావోడ
శహాడయలుంగారి పంపన అశ్వారాయనింగారు
కొప్పులవారి కొఠాము, విరగొఠాము యటజల్లలు
సాధించి ముకుంద బాహుబళెందుని సరిహద్దువల్లదరిమి
కూమ్మనము వచ్చి కూమ్మనాధునికి నిత్యనైవేద్యలు
రాగబాగాలు తిడువులనుండ్ల నాగక ఉండంగాను పద్మ
నాయకులు విప్పల్ల గొట్టెలు రాజాధిరాజ శ్రీకమళ
య్యంగారి పుత్రికలూ సర్వప్ప ఆశ్వారాయనింగారు
శ్రీకూమ్మనాధని పతిగాను కూమ్మ గ్రామము క్రోధి
నామ సం॥ర మృగశిర సానుమాడలుగాను పాలము
మెరిక పల్లము ఫలవృక్షాలు చెరువులు తొంటలు గ్రామ
ఆదాయము సర్వమున్నూ సర్వమాన్యముగాను శ్రీకూర్మ
నాధని నిత్యనైవేద్యము దీపారాధనా శేవకులకు విత్తులు
౨౧ గామానుజకూటముకు విత్తులు తొంటలు పాటక
మూలము శ్రీవైష్ణవులకు విత్తులు ౨౧ బ్రాహ్మణకు
విత్తులు ౨౨ యీ చొప్పున కటడంచేసి సమర్పణచేసిరి
శ్లో॥ స్వదత్తాద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనం॥

పరదత్తావహారేణ సదత్త నిష్కలంభ వేత్॥

శ్లో॥ పరైవభగిది లోకే సర్వేసామివభూబుజం॥

సభోజ్యంచ కరగ్రాహ్య విప్రశ్రీ దేవదత్తా

వసుంధరా॥

(శ్రీ శ్రీ శ్రీ)

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవము

శుభమస్తు - అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీ కూర్మనాథస్తవః.

అథనిత్య సేవాకదమ్బః.

శ్లో॥ శ్రీ కూర్మనాయకీ కీడా! కన్దుకాయిత వర్షణే!
సమః శ్రీకూర్మనాథాయ! భక్తానుగ్రహకర్మణే॥

అస్మద్గుహాశ్వురగుహ సఖిలానురూంశ్చ!
రామానుజం గుహివరం సగుహం భజామి!
శ్రీమామునం రఘునాథాహ్వయ పద్మనేత్రామ్!
నాథం శతాచి నిమిత్తస్యైవ మారమేశానమ్॥ ౩

పారేషయోధి సితభూషర శృంగసంస్థం!
శ్రీకూర్మనాథ భవసం సువిశాల రమ్యమ్!
పీయూషపిష్టైః పితృశోభి సమాప్నవాసి!
వాక్రకారియుగ్మలసితం శుభగోప్రదాభ్యమ్॥ ౪

ఆంధ్రానువాదము — నిత్యసేవాకదంబం

కం॥ శ్రీకూర్మదేవీయాటలఁ | జేకొనియూడంగబూల
చెండుగదనగున్ |
శ్రీకూర్మనాథు భక్తుల! సాకన్పనిగొనిన దేవు
సాంజలిఁగొలుతున్ || 1

ఉ॥ మాగురుసద్దక్షిణ గురు! మాన్యగురూద్యహులం
దతిస్తగన్ |
శ్రీగురువర్యసంకలితు! శ్రీయతివర్యసి యా
మునాహుదత్ |
శ్రీగురురామమిశ్రుజల! తక్షణ! నాథమునిన్
శతాయన్ |
శ్రీగురువర్య సుప్రసన్నుని! శ్రీని రక్షణుని గా
ల్లు నిచ్చులున్ || 2

చ॥ జలసింధి రెయిదునన్ధనశ! వానిని రీంద్రు
శృంగమందాసన్ |
వలసిన కూర్మగాజ పరి! విస్తృత సుందర
మండలి! దేవుడు |
లలిత సుధాభ్యుక్తుల! తల! లాసిమున్ శుభ
గోపరాధ్యమున్ |
కలిత సుసాలయగ్మమును! గాఢీత సిద్ధికెదే
రికొందు నేన్ || 3

శ్రీకూర్మరాజ భవనస్య పురఃప్రయాగః॥

పున్నాగతల్లజ ముసామృతకుష్ఠమిదే॥

శ్రీజరాజభవనే శశికుణ్డతీరే॥

సంస్కారయంత ముపరూఢ నిజాకృతినః॥ 4

అహోస్వామి నూర్మప్రభువర! తవాస్మిన్ద్రు
మవరే॥

కియాన్ప్రేక్ష్యాబద్ధః ఖలునను న జానే మిత
మతిః॥

నవాత్యక్తుంశక్నోష్యమృత కరకుణ్డామృతసర॥
స్తటియుగ్మేతుల్యయదుతబత! సంరోహ
యసితిన్ 5

సుధాంశుకుణ్డ స్తవనాథ! రక్షే॥

సుధాహ్వాకుణ్డస్తవకూర్మపుర్యామ్॥

భక్తామృతత్వాయ వినిర్మితే॥

సజ్జల్పతో దక్షిణ పూర్వదిశ్యౌ॥ 6

కం॥ ఆయూలయ పూర్వదిశన్ ।
 బీయూష సమాహ్వాకుండిః ప్లెన్యస్సచా ।
 నాయూమ శోభిశాభన్ ।
 జేయెత్తి నుతింతరంబాన్నః ప్లెన్యను భక్తన్ ॥ 4

శ్రీరంగమందు వెలసెడి ।
 శ్రీరంజిత చంద్రకుండిః చేర్పుననుండా ।
 చారు సుపున్నాగతనిన్ ।
 సారెకు దలపించుచుండి సాకెడు నిదియున్ ॥ 4

శా॥ స్వామీ! కూర్మపురేశ! యీతనివహఃః
 నర్మనీతి కం తేనియున్ ।
 ధామంబై తన గారెనుచున్నా! శోభిచునః
 దా ప్లెన్య నాశీ కుండిన్ ।
 ప్రేమన్వీడగఁజూలకా యమ్యునినః
 ప్రేమమాద్రుతంబుననున్ ।
 దీమాన్యోరు సుధాహ్రీద్రుతటమం
 దీమాన్యోరుట్టించితిన్ ॥ 5

తే॥ గీ॥ అమృతకిరణుని పుండముః సమర రంగ ।
 మందు కమతప! వీయూషః హ్రీద్రుమనినట ।
 నోహా! భక్తుల కమ్యునిత్వం ముదవదేప! ।
 వెలసి తనరంగఁజేసితిఁ వేడ్కమీరన్ ॥ 6

శ్రీ కూర్మనాథస్తవము

అచ్చాంబున్నవగంహిషీయ సుసుఖంపీసూష
 కుజ్జాన్తరే |
 అనిత్యసంస్తతతే విభానిధసలూమృతోన్మర్త్య
 స్మృత్యోపగా |
 అస్మిన్ వీష్ణు సమసర్వలూప్యసేవృణాం శ్రీకూర్మ
 లోల్యాకృతిం |
 స్వత్వాఖ్యాపయతే లిటియ నిరజంపాథోజనా
 కారతామ్ || 7

సోపాసవక్త్వియ సుధానరసీతటీసా |
 స్వామీయాయాతజన సజ్జులదుస్తరాసు |
 శ్రీకూర్మనాథ కుజాపరివాహపూత |
 భూత్యై దర్శన పరఃపరివర్తిషీయ || 8

అగ్రతీర్థ్యం భృజంగస్తామిపి ప్రరతః
 సేవ సుసంభవం |
 ప్రియశీతస్త్రీతామం నకల విధనదున్మద్ర
 కైజ్యుర్యవ ర్యామే |
 హోవశ్చాన్మోక్షమగ్ర ప్రిలిగితవప్రమం
 ఎహాసి భూతరూపం |
 మృత్యుకర్తృత్వ సేవాకృతిభజన ముప
 శ్లోకతం ముక్తిభాజామ్ || 9

చం॥ మునిగి సుఖంతు సౌధహ్రీవఃపూర్ణవిపంకజలంబు
 లందునే॥
 ననిశము నేహ్రీదంపుతిటిసచ్చసుమృత్స్నలుపుట్టు
 పుండ్రముఁ
 ల్పనిగొన వేనియంద శివభాజన మానెముకల్ప
 డంగనే

కొను కమతాకృతి నిర్విరజఃగుంకినమున్నునినా
 కృతిస్ఫులెన్॥ 7

కా॥ సోపాసంబులయందు సౌధసరసీ
 సున్నా తుకామాగతుల్॥
 ఏపారస్ జనునచ్చ సందడులచే
 నింపఁగు ధన్యాశ్మైలై॥
 పాపంబితయులేకఁ గూర్మనిభు దృ
 క్పితాతి పుణ్యాశ్మైలన్॥
 నాపాపంబులు పోవఁగాంచుచు సెను॥

ధన్యాశ్మైగఁ దల్చెదన్॥ 8

సీ॥ ముగదర ధ్వజనుడుఁ ముఖమగటపంజున
 విసతుడై నేవిగచు నైనతేయు॥

నేవితు నెవ్వఁడుఁ సేవలసన్నింట
 నమరిఁగుండఁజిగిరియగపడంగ॥

ప్రప్రప్రసుధ్వజఁ ప్రప్రప్రలలులనునుగడి
 వాహనాంతరతఃరహిణపింగవి॥

శుశ్రుచేత ముత్తూర్ణులతిభక్తివిసశులై
 యొకటిరెండునుమూడునొగననేక 9

ద్వారపాలకయుగం ధృతహేలి।

ద్వార పార్శ్వగ మపాకృత తందిరి।
యత్కృపాప్రసర హీనజనానాం।

సప్రవేశఇహతత్ప్రభజామి। 10

సాష్టాజ్జవన్దన పురస్సరమేత్యచాన్త।
రాస్థానమణ్డపగతౌ ప్రతిమాస్సరూపా।
తౌదమ్పతీ కరధృతోత్తమదీపపాతౌ।
సేవే కదాచిదురుభక్తియుతౌ రమేశే॥

11

ప్రదక్షిణంచలం స్తతస్సురేశ మఃఖ్యపాలకాన్।
వినమ్యచాప్త దిక్షుతాస్స్య వాహనోపరిస్థితాన్।
ముకుందదేవ మగ్రీవ ప్రదేశ సంస్థితంనమన్।
క్రమేణపూర్వమణ్డపం ప్రజామిభక్తభావతః॥ 12

తే॥గీ॥ రూపముల నొందుననబడు♦రూపుఁజూపు!
 పిమ్మటాయుధధారులై♦గుమ్మమునకు!
 రెండుప్రక్కలఁగింకర♦రీతిఁజూపు!
 ద్వారసాలుర సేవింఁగు♦వారిపయము॥ 10

శా॥ సాష్టాంగంబుగ మొక్కుచున్గడలె యా♦
 స్థానంబు నేఁజేరెదన్ |
 స్వేష్టావాప్తి తలిర్పఁ గూర్మవిభుక్తై♦
 వసానుభక్తస్సము!
 ద్విష్టాకారత దీప సాత్రశఁకులై♦
 దీపిండు నాదంబులున్ |
 సృష్టస్వాకృతులై తనర్ప రతి నా♦
 నూపాస్మ్యుల స్తోత్రుదన్ ॥ 11

ఉ॥ అచ్చటినుండి యింద్రముఖు♦లాశల
 నెన్నిది వాహనాభ్యుతై ॥
 నిచ్చలుఁగాచు సాలమున♦నెమ్మది
 నేగి ప్రదక్షిణంబుగా!
 వచ్చుచు మొక్కి- యందఁబు♦వాహణ
 నక్షిణమధ్యకోనవల!
 దిచ్చ మునుందు మొక్కి-యెగి♦నేగదఁ
 గ్రమ్మతఁ బూర్వమంటుదన్ ॥ 12

ప్రదక్షిణం చైత్యసరోముఖాంస్తాన్ ।
 ప్రణమ్యవజ్జీ ప్రమితాంస్తు సూరీన్ ।
 శ్రీకూర్మనాథ ప్రకటత్వ హేతుం ।
 రామానుజం దేశికమాశ్రయూని॥

13

హా! హస్త! పూర్వం స్వవిభూతిభూతం ।
 మహేశ్వరం మన్యత ఆదికూర్మమ్ ।
 అజ్ఞోజనో, యేతు యథా భజన్తే !
 గృహ్యతి తేషాం భజనం తథాసః॥

14

నానా తరిష్యది హచే ద్యుతి సార్వభౌమో ।
 నాయాస్యదత్తి పురుషోత్తమ మాయామంచేత్ ॥
 చేన్నాజయిష్య పథ శైవజనాన్ ప్రభావా ।
 నైవా లభిష్యతి హరిః కమలేశరూపాత్ ॥ 15

మ॥ మగుడన్ గోవెలఁజుట్టి యేగుచు సరో॥
 మాసీంద్ర భూతాదులన్ ।
 దగ సేవించి దశాగ్ర్య సూరివరులన్ ॥
 దత్పుర్వ భాగంబున ।
 న్నొగి వేంచేసి వెలుంగుచున్ గ మఠరా॥
 డోబంబు తేజిల్లగాఁ ।
 దగురీతి న్బచరించినట్టి యతి రా॥
 ధారాధరు న్నొక్కెదన్ ॥ 13

శా॥ ఆహా! పూర్వము సాల్యకోటి నాకఁడౌ॥
 నారుదుగఁడంచెంచి తా ।
 నూహన్ జంకకఁ బెల్వినూలిన జనం॥
 బోపంగఁ బూజించెనే ।
 యోహ న్నెవ్వరు తన్ను నెట్లు కొలువ॥
 న్నోమంచు దత్పూజల ।
 న్నూహతీతుఁడు యూశుఁడోర్చికొనుఁ దా॥
 నోహోయనస్ సజ్జనుల్ ॥ 14

ఆ॥పె॥ యతి సార్వభౌముడు॥క్షీతిఁబుట్టఁడేనియు ।
 నతనిని జగదీశుఁడనుపఁడేని ।
 సభలోన శైవుల జయమందఁడేనియు ।
 మనకుఁ గూర్మవిభుఁడు॥మను నె? దక్కి ॥ 15

కూర్మాధి పప్రణయినీంక మతాధి నేతుః॥
 పార్శ్వస్థితామ పరదిబ్బభమీ త్తమాణామ్॥
 దోర్భిశ్చతుర్భిరపి పజ్జజయుగ్మ భక్తాః॥
 భీష్ట ప్రదాఽభయద హస్తధరాం భజామి॥ 16

అంతః ప్రవిశ్య కమలా పురుష క్రియాతః॥
 శ్రీకూర్మనాథ సముదఞ్చిత కుణ్డపీఠీమ్॥
 తత్పశ్యమాన్న తవరాసన సంస్థితౌ శ్రీ॥
 గోవిందరాజ రఘునాథ విభూచసేవే॥ 17

కిం కూర్మనాథ! తవ పాద చతుష్టయంద్రా॥
 క్రంకోచ్య కేవల ముఖం ప్రకటి కరోమి॥
 అస్మద్విధే విషయసంక్కుచితేన్ద్రియాణా॥
 మేకాగ్ర మానస సహాయమ శిక్షయశిష్యే॥ 18

చ॥ కమతపురీశు తోయ్యలనిఁగొంక్షీతిసిద్ధికఁ
 బల్చిమాన్యమై |
 కమతప పార్శ్వ సీమందగఁగొమితిమిచ్చుచు
 నుండఁ బాసి న
 త్కమలయుగమ్మురెంట సతిఁకొమితి నాభయ
 దాస ముద్రలనై ||
 సమముగ చాల్చిరెంటఁ గరఁచానిచిత్తస్థియ
 యుక్తఁగొల్పెనై || 16

ఉ॥ ఆ పయి శ్రీసహాయమునఁ నాలయ సుస్థ్యమాఁ
 జేరి సురార్థము |
 దూపుని కుండపీఠసపుఁ చూసమాన్యమై
 పల్చినుండఁగఁ |
 బ్రాపుననుచ్చ పీఠమునఁ రవ్యుత నిఁ , ప
 టా పీఠము పీ |
 చాపెడి కేశవ స్రుభునిఁకొమితి నేరఁచుచు
 ముందఁగొల్పెనై || 17

ఆ॥ వె॥ ఏమి కూర్మనాథ! యోల? సీపపముల |
 లోనికీడ్చికొంటి లోకమాన్య! |
 మూర్ఖంబు మాత్ర మేముందుకుఁజూపి |
 నీదుభావమేమొకొదమితికి || 18

ఆ॥ వె॥ ఇంద్రియంబుల నెల్ల నట్లొకటిగాఁగ |
 యేకాగ్రచిత్తతఁజేసుటన్ ||
 జేయుడగచును మాకుఁజెప్ప నుండఁబితృ |
 తేల్చి జెప్పమయ్య! తేటగాను || 18

భక్తానుగ్రహ సూచకం తవ ప్రరాభిల్లాభి
 ముఖ్యం సదా
 భక్తానాం ప్రకటం విధాతుమనసా పశ్యాన్ము
 ఘేనత్వయా
 సార్థం శ్రీరపి పశ్చిమాందిశ ముదీత్యాఽ
 స్తేయువాంభక్తి మ
 ద్రిత్యాదీక్షిత మానసావహమహం పూర్వం
 యతేతాంకిల ॥ 19

కిం వాఽనుచ్యంతే వాస్తవ కమత వచనాకార
 టన్యోసు దేహం
 నిర్మలాకారం, స్వదీయం విహరణ శుభకుణ్డిం
 తదీయచ్చ సీతమ్
 సహా. హా! హస్త! మూర్ధ్నా తనన హికుశ్చశాం
 దృష్ట్యనోమాత్మ్యదృష్టిః
 యుక్తి, బ్రహ్మజ్ఞనేష్యం తప నప్రసంగాలం
 జ్ఞాయతేఽజ్ఞా కథంను ॥ 20

శ్రీపద్మనాథః ప్రచక్షిత్ కేశ్యాని గర్భాలయే
 పార్శ్వభువః ప్రదేశే
 నర్వర్త్యైవయశ్చేతి తథేశబుద్ధి స్తేషాం
 ప్రజాతానను యుక్తమేతత్ ॥ 21

శా॥ భక్తానుగ్రహ సూచకంబుగ సదాభక్తాగ్ర్యు
భిక్షుససన్ ।
రక్తిస్పృశ్చిమ దిబ్బుఖుండవగునీగంగంబుతో
నీడుగా ।
భక్తానుగ్రహమందు నిన్ను గెలువఁస్పద్యా సతీ
రత్నమున్ ।
రక్తిస్పృశ్చిమదిక్కు తిరైసమరాఁదాధ్యాప్రభా!
కూర్మపః॥ 19

ఉ॥ శైవులు కూర్మరూపమునుఁజెందిన నిన్నలలింగ
రూపిగా ।
భావనఁజేసిరేలాకొ? భావన్ముఖమండలనిఁబాస
నట్టిమన్ ।
భావముగల్గిరార! కనుపండువసేయదొ?
మూర్ఖులననీ ।
పావనమూర్తి సర్వమునుఁపాపవ్రక్కండ్ల కిచ్చెన్
కన్యశున్॥ 20

కం॥ శ్రీవిశ్వనాథుఁ గాశినిఁ
పావనగర్భాలయగుఁపార్శ్వముమూలన్ ।
సేవించియుంటవాఁగా ।
భావముఁబొందంగఁదగునుభళిరా! నిజమే 21

అపిశు ఖర్వదృశో సహితేఽవిదన్ ।
 స్వయ ముదిత్యరమూర్తి పరిసితిమ్ ।
 వివిధకామనయాఽవసతాస్సృజీ ।
 త్వదుచిత ఫలవృత్తి ఫలేగ్రహిమ్ ।

22

కింస్వామిం స్తవమన్తరాద్రీకషణప్రోద్భూత
 మర్మాసుఖే ।
 లేపోరోపణ ఏష చస్తనభవః పజ్కుస్తులస్యస్వీతిః ।
 యంధత్తేహిభవా సనుక్షణమహాహా! హా!
 హస్త! పీఠాకయ ।
 న్మాత్రో? ఉద్రా ఘోషాన్మహిమపిభవాన్మా-ర్యే
 కియద్భవ్యతి! 23

కమతనాథ! తవాఽసిచఖర్పరం ।
 వ్రణయతోఽకరుణంబతధిక్! సురాన్ ।
 నిజమనోరథసిద్ధి సమాదరా ।
 సహ విదంతి తు కర్మకృతాంశ్రమమ్ ॥

24

తే॥గీ॥ కాని, నారల హాస్యముఁ కంటికిఁ బు
న్యక్తమయ్యును నీస్వయంఃస్వక్తః హేమః
న్యైకాం చును? కోకొలది నల్లగీర్ప
నొన్నెనీతిల నుచుయిగాఁ జేసెన్పు॥ 22

శా॥ స్వామీ! సుగంధసంస్కారములు ♦
 ఐతే! యంతగంభీరమైనా? సి ♦
 నేమో చురచు సుగంధములు సుగంధ ♦
 సాహసాన్నియల శ్రీమతి శ్రీమతి శ్రీమతి ♦
 స్వామీ! సుగంధములు ♦

మ. కమలాగోష్ఠిర! సీతా భార్యమునను ♦
 గృహదామ్యము న్మోక్షమునా!
 యమహిల్ సమీపిణిగావు ప్రియదామ్యులహంకరి! ♦
 అన్యోనానీక ల్లభా! ♦
 తమకార్యగమాలం బోయడబగచి యుండుట ♦
 హాసము న్మోక్షమునా!
 శ్రీమద బ్రహ్మసూత్రే శ్రీమణి కంచా! ♦
 సరసానందే పుష్కలం 24

ఆత్మసస్వమురిసాధసపరస్వాధిదేవోద్యమో
సన్తాప్యశ్చ కృపాం తవాఽహితకరీరున్యను

కూలాం స్వయంసే।

యద్యశ్యస్త్వమతీవ మోహితమనా స్వీయం

శరీరం పునః।

ద్వభ్యన్నాద్రియసే విరూపమయదప్యంహూత

వాస్యాంస్త్వహః॥ 25

అహో! మమభ్రాన్తి రతీవ హృద్యం।

దలంతలస్యా హరిచస్తనఞ్చ।

ఇత్యవ్యహాసస్సగుప్తశ్చకితాన్సం;

మన్యేపరం మాం విహసామి చాస్త॥

26

స్వస్తి శేఽన్తు కనుతాధిప! సత్యం।

భక్తరక్షణ విసర్జ! కృపాళః॥

అగితార్థ పరిటాప గమరీ!।

స్వీయ కృత్యవినివర్తనయఞ్చ!॥

27

చ॥ చిలుకలముద్దు సామెతనుఁ స్వీయపుష్కరముఁ
గోప దేవతల్।
సలిపెఁజిచర్యఁ జెప్పనికఁసామి! దయన్దగనిందఁ
జేసెదన్!
అలసట నీకుఁగూర్చియితఁగాభిముఖత్వము।
జూపుదానికిన్
అలుసలు యెన్నికష్టములఁసంపదవయ్య!
విరూపుడౌచిలన్। 25

శా॥ అయ్యో! నాభ్రమ యెంతిఁజేసెను విభూ!ఁ
అత్యంత హృద్వంబునీ!
కయ్యారే! తలసీ మిలన్మలయజంబంచె
గ్గియున్నుడుపై!
ని యోగంబది మానఁగా నిడదవంఁచెంతే
ని నేనంటినా!
ఇయ్యట్లసముఁగాంచిలోస సగుడున్ ఁ
దీవరాభా? హరీ॥ 26

తే॥ మృగశంఖసంయమంబునఁజేసెను విభూ!
భక్తరక్షణ విధిచేసె! ధన విహార!!
అధి తాళాల పరిహారఁ నాత్మ దీక్ష!!
స్వీయదుక్ఖ సవర్తసఁజేస్తే! దేవ!! 27

శ్రీకేశవం కరతలోద్భుతం రమ్య పద్మం!
 చంద్రప్రభా విశద నిర్మల పాశ్చజస్యమే!
 కల్పాస్తకోటి రవి భాసిత దివ్యచక్రం!
 శీతాంశు నిర్మల ముఖం సుగదాభిరామమ్॥ 28

భూషోష్ఠ రత్నగణభాక్తృణి శిక్రవాప!
 విభ్రాన్తి కృష్ణకర తోరణ మభ్యసంస్థమే!
 ఊర్ధ్వప్రసారి కరణాభ కిరీటరాజ!
 చంద్రాగ్రతః ల్యవవనద్యుతి ముక్తిరస్మిన్॥ 29

కర్ణచ్ఛదోన్మ కరకుణ్డల కాన్తిభాసి!
 గణ్డద్వయం స్మిత సుధాకిర స్రుష్టితోష్ఠమే!
 నేత్రద్వయీ జలజ పత్రియగోస్తరశ్చ!
 ద్వల్లిప్రోహ నిభనాసికయానతిముగ్ధమ్॥ 30

శా॥ శ్రీమత్కేశవదేవు హస్తవిలసత్పద్మగార
 పద్మాగ్రచిత్తసం
 సామాచ్ఛచ్ఛసి భానుగోరు కిలనోత్పత్తయచ
 బన్దున త్తయ
 న్నామందద్యుతి కోటి సూర్యహసదుచ్ఛ్వాచమృ
 సిన్ పుష్కలియా
 సోమభానిగ పక్త్యైకాభిలసిన్ తన్మృగై
 తో మౌనగిన్ ॥ 28

ఉ॥ తాపస రత్నపున్రుచులున్మమ ముదాభవ
 పుష్కలియ
 ప్యాపరలంగఁ జియుగతివన్దుల సన్మనోరథగ
 ద్విజా
 లాపసంభవతీ యుగస్యమగిలసమిమచ్యవోగో
 యుగై
 తోపఁమృగైన్) పగదానినిన్మృగై నాదయగ
 ముదాభవానినన్ 29

మ॥ దేవులన్గుడిల ముల్కులగుని నిరవలన
 తైత్తిల్లు భాస్వియా
 నపమాలే సగసన్మృగై నిలుమెను
 నాదాభిగైన్మృగైన్
 నపపుష్పగావస నవృన్ సన్మృగై యుగై
 మృగైన్మృగైన్
 గవయ న్నౌమర తేరులన్నము మునన్
 తామరగవయన్మృగైన్ 30

అత్యుజ్జ్వలాలి కపిగాఢస్పృగీమదోద్ధృతా
 రేఖా నశీకృత భజజ్జనమాససాలిమ
 అత్యస్త కోమల హనుర్వయ మధ్యగాఢ
 దన్వాప్యశం చిరునవలిమ సావహస్త్వే ॥ 31

పూగీగళవ్యయ సకలగ కల్లికా భా
 నంశోభితాంస యుగళీ ధరయగ్మృశ్చక్రిసం
 హానాసలీ తులసికాగ్నతహమాఢ
 జ్జిక్ష్మీనో హగ మౌదయసౌత్ర భక్త్యోగిణి ॥ 32

శీతాస్త్రిహృద మభాసి స్పృహద్భిష్టా
 నాలాధి శ హూనాశీయగళభిరూప
 హస్తైః సగ్రావిత కష్టలగ్నృభౌస్త్రిం
 చక్రాగ్నైః సగ్రావిత హూనాశీయగళభిరూప ॥ 33

హౌమోపరిష్కృతా చిన్మిత హాస సేన్స
 పిన్దరగ మహా హౌమోపరిష్కృతా చిన్మిత హాస సేన్స
 సత్తీశ్రమోపరిష్కృతా చిన్మిత హౌమోపరిష్కృతా
 పీతావృణాగ్నైః కటితల బాహుమధ్యము ॥ 34

మ! నుమట స్తస్మరిబాట్టు భాసిలుచు నెం
 తో సౌరుగూర్పంగనా!
 యదనున్నట్టి సతాళిచేరి గొలువన్ •
 హర్షంబుతో నెంతయున్ |
 ఉదితాత్యుజ్వలకాంతి మద్ హనుయుగీ •
 యోపాంత మందొప్పనా!
 యద నెంచన్దగనట్టి కాంత చిబుకం •
 బేపారువానిస్తగన్ | 31

అ|| ప! పరమానియన్ద్యోహలికల కంత!
 మిగదా వెలయు కంఠాయంసయుగపు!
 సౌరుగూర్పగదూలఃస్మృత హారరాజిత!
 శ్రీనివాస హృదయఃసీమవాని | 32

అ|| చలువతో సహృదంపుఃసరసుబోలిన హృదయ!
 మిగదా మూలచిన్నట్టియజ్జలతల!
 నిత్యమందు బిహారముల నలయుపు శయముల!
 సహజభాతి హేతులాలయవాని | 33

అ|| ప! పరమానియన్ద్యోహలికల కడుపున!
 మయతల్లజ్జలచింతితలెనునగ!
 లజ్జచే నాకాయఃసంజ్ఞగిందు సమందు
 మూలను బంగారుతామ్రమేలపువాని | 34

అ|| ప! పరమల సుగ్రుక్కుమాలయమంద సీదెడి!
 పితృనస్త్రసరమఃచేతనాప్స!
 సుందర కటిభాగఃశోభతో గాజిలు!
 బహుయుగళితోడంబరగువాని | 35

రమ్భోద్భవోరుయుగళం కమతాభిరూనుగ
 వృత్తాను పూర్వ మకగా పహసత్సుజగము
 పుల్లాబ్జ సుందర సచద్యయ భూషితోరు
 పాదాసనీకృతి శతారి శుభోత్తమామృతము॥ 35

గోవిందరాజ శుభనామయుతం ద్వీపార్వ
 సంశోభివార్ధితసయా వసుధాసతీభ్యామ్
 సంపుల్ల కల్పలతికా ద్వయశోభిపార్వ
 రుక్మాద్రిశ్రృంగమివ దేవగణాప సేవ్యమ్॥ 36

వశ్యామి నందామి భూమి నీమి
 శోశామి నర్తే విహసామి నస్తే
 శోచామి బాష్పం విస్ఫురమాజనం
 మాద్యామి తత్పాద సవిష్ట చిత్తమ్॥ 37

హేగోవింద! తవాప్రణయ సదాశ్రవం జితాస్థితకం
 ప్రేక్షం ప్రేక్షమహా! క్వవాన్మ్య కరవం
 కింవేది యనే సహి
 దేవ్యో నిత్యసురాస్స మేత్య సరమాభామోన్మ
 త్రిచేత్త్విద్యుత్సృగ్
 సేవేరన్నిహ నిత్యవాస రసికాన్మ్యరాస్స
 శక్యో-లవక॥ 38

ఆ॥వె॥ అనటి బోదెలఁబోలు॥నందంపు పెన్దొడన్॥
తాబేళ్ల బోల్జాను॥తలములొప్పి॥
ఆదోగుగానక్క॥మనబోలు విక్కల॥
నొప్పుచుండు యంద॥మొలుకువాని॥ 35

ఆ॥వె॥ పుల్లొబ్బములఁబోలి॥యుల్లసిల్లెడి పాద॥
యుగ్మంబు భూషించు॥నుత్తమాంగ॥
మొప్పుచు పదపీఠ॥మాచువెలింగెడి॥
శతకోపులిలమోయు॥చరణయుగుని॥ 35

ఆ॥వె॥ గోవిందరాజాఖ్యుఁగొని పార్శ్వములయందు॥
లలిత పుల్లకల్ప॥లతలఁబోలి॥
వార్ధితనయ భూమి॥వరల మేరువునోలె॥
దేవాది సేవ్యుడై॥తెరలు నతని॥ 36

ఆ॥వె॥ చూతు నానందింతు॥స్తుతియుంతు భజియుంతు॥
నర్తింతు నటతును॥నవ్వుచుండు॥
మౌక్తికైద నేడ్చుదన్॥మోల బొప్పంబుల॥
విడతు మత్తుఁడౌదు॥వితతమతిని॥ 37

శా॥ శ్రీగోవిందుడ! నీదు మన్మథ జయశ్రీయుక్త
దివ్యాకృతినో॥
బాగోపస్తగఁ జూచి చూచిమెటనే॥వర్తితునో
యేపనిన్॥
సాగింపన్దారకొంటినో తెలియనా॥స్వస్థాకులునో
దేవులున్॥
వేగన్వచ్చి నిను న్దన స్థరిగి యా॥హైగుంఠము
ద్వెల్తురే॥ 38

శ్రీరామచంద్రం క్షితిః సుమితాః |
 కుమార సంశోభిత పార్శ్వయుగ్మమ్ |
 కోదణ్డ బాణాఞ్చిత తివ్యసహాయం |
 సమామి నిత్యం శిరసాఽతి భక్త్యా || 39

కిం స్వామి ప్రణయీర! తాపన శుభ్రీనామా
 భావో భీష్మకిం |
 సం వర్ధ్యకమతః సై సిగ్రహానశాతక్షీణం
 విభతే ప్రభాః |
 తత్త్వానామపాద భూమినితల స్తద్భ్రష్టం
 తేనమగ్నం |
 'కోపా'యద్యపి తస్య? చెటిభవతసాన్సక్తిః
 క్వవాస్త్యద్యసా || 40

'పాపనామక' 'పార్శ్వయవకదూర' 'కిష్కంధ
 సిద్ధిమ' ఇ |
 శ్రావ్యకోశస్త్రయననస్సతః పరసలే వర్ణ్యం
 సుతాతామ |
 తత్ప్రీతిభ్యసి గిష్కంధస్తవ క్వవానాదీతివా
 క్షాపభాః ||
 తద్వాక్యం ననుగాతునీమః ఫలీతాన్సక్తి తేనమ
 కామ్యభాః || 41

ఉ॥బ॥ శ్రీ గాను చంద్రున్ శ్రీ త్రివిజు నుమితార్చి |
 వగాసనా సరభవముక్త పొగ్గున్ |
 శేగాన బాణాంతిగుదూర బాహున్ |
 శేగుంబుతోడ సీ త్రివిముక్తి క్కెదన్ నేన్ || 39

సీ॥ భాసుర రఘువీర భావత్క నామము
 తోడఁ గూడు రహిస తుల్యవిభవ
 త్త్రేణ గాజుంబును సేమంబుగాఁ బెంచి
 కృపముగాను కృతముఁ గాఁగఁదాని |
 నిగ్రహించితి నేలఁ నింద్యుకా తజ్జనుల
 యపరాధగరిమ సంట్లయ్యెననెదొ |
 'నో'మంబులుండిన న్నీమత్తు నాకృపఁ
 జెగుపఁజాలవ'నుచు జెప్పినీడు |

తే॥గీ॥ సుంబులన్నియు నిప్పుడు సూటిఁదప్పి |
 సోడఁగోయెను చెప్పసంయినకులేశ ! |
 శ్రీమంబులతె యిట్లులె నఁ నేది నిజము |
 సన్నుంబులని మాటల నయము కలద || 40

ఉ॥ 'సన్నులకై సఁజీయఁదగు భవ్యకృప' 'న్నపరాధ
 లేశమున్ |

ఏప్రుగుఘండు చేఁబుండిల నేలనొనిగ్రహ'మం
 చు మొట్టలన్ |
 బ్రాహ్మసమగతి పట్టు సతి నావని సీత మరల్పు
 లేదొ? భూ ||

అపవిత్ర! యీ సు సుంబులకఁజాలవో నీమండఁ
 బెప్పుమా పృథూ || 41

వందేచక్రాగ్రసంస్థం పురత ఉపసదత్తార్జ్య
 సంసేవితాం ఘ్రిం
 పాదోపాంతోప గుప్తప్రకట యుగ లసచ్చక్ర
 మూర్ధ్వప్త పీఠమ్
 వద్మంచక్రించ శంఖం విలస దురుగదాంధార
 యస్తం స్వదోర్భిః
 పద్మా భూశోభి పార్శ్వం శశితలలిత ముఖం
 చక్రీనారాయణాహ్వామ్॥ 42

నారాయణం బలిహరం బలిసాత్రీ చక్రీ
 దణ్డోరు శఙ్ఖ విలసచ్చభదోశ్చతస్కమ్
 ఉన్నిద్రితాం స్వపరివారగణో పతృస్తా
 సందర్శయస్తమ నిశంచ నిజాం, భజామి॥ 43

శయానం హరిస్తం సదాగూఢమూర్తిం
 శరీరాంతరస్థే నవై శ్వానరేణ
 సమం వృష్టికాలే ప్రశాంతం, ప్రబుధం
 శరద్యంత రేవ స్థితం సంస్మరామి॥ 44

శ్రీకూర్మనాథ రఘునాయక కేశవాహ్వా
 శ్రీచక్రీనార వసతీ స్థలి నార వాసమ్
 శ్రీస్వాపదేవ మపి భూత ముఖాంశ్చసూరీన్
 సంసేవ్య లోకజననీ సవిధం విశామి॥ 45

శా॥ చక్రాగ్రంబున నిల్చి యెట్లుచుదును నుద్వార
 నేమింపఁగా॥
 నాకాంతానన భాగసుష్టుఁ యొక చక్రభి
 ఘ్న సూర్యుఁచేయును॥
 చక్రాంభోజ గదాదండంబిత కనునోజంబాభ
 సప్తస్త్రినిన॥
 సకారి నైమలానగాభ్యు సరియింజ్ఞానాయుఁ
 న్నోల్పెదను 42

ప॥తి॥ నాగాయణస్థలి హరిఃస్థలి పాత్ర చక్ర॥
 సౌరాజ్య దండదర నఃస్థయ సచ్చయిష్కృన్॥
 వారింపఁగా స్వజన సంవరితార్తి నెంతే॥
 బేనాచరంబుఁగొను నఃద్విభుఁగొల్పెభక్తిన్॥ 43

అ॥పె॥ శయ్యయందు సిగూఢశాయియై తనను శ
 యాను భక్తదలతునాదరమున॥
 దేహంబులో వారివాహకాలముఁబెగ్గి
 శరదంబునను బేలుగుజతరమగ్ని॥ 44

అ॥పె॥ శ్రీకూర్మనాథునిశ్రీరామఁగేశపు॥
 జక్రదేవు బలిసచక్రధరుని॥
 స్వావదేవుని భూతసారస్య ముఖ్యుని॥
 సేవజేసి తల్లిఁజేరికొందు॥ 45

అంబ! తే పురుషకార బలేనః।

త్వత్పతేస్తు శుభదర్శన మాసీత్।

ఆగసా మపరిమేయగణాన్మే।

త్వంబ! తాత హృదయోదయ కర్తేః॥

46

విశ్వరూపేవ తవ సన్నిధి లభ్యమిత్యా।

శంసంతి సంసృతి మహోదధి మగ్నాన్మోక్షాః।

హస్త! త్వచీయ మహిమా సహిష్టైరహేది।

హ్యక్షయ్య సమృదపితే కర సంస్థితేః॥

47

శ్రీమద్భక్తి పగాశగార్భ్య గడితాం సమృద్ధి

నాంత్యామృతి।

జ్ఞాత్వా నిశ్చయజనీన తావక కృపాం సమృద్ధి

యోమోవయః॥

శ్రీకూర్మే శరదశ్శతం సహసుహృద్స్వరేణ

నిష్కర్షకః॥

నిర్దుశిఖం సుసుఖంచ దాన్యమఖిలం భుక్త్వా

ధయో యోమృతమ్॥

48

ఇతినిత్య సేవాకదమ్బః

శే.గీ॥ అయ్య! నీవగు సామూహసాయ్యగంధి!
 సాయ్యవాదగు సామంబులమిలములసి!
 యులుగునే మోక్షో? యనుచును శలచుచుందు!
 సామగగుండుంగ సాయ్యనుసరింపు ముమాఖు! 46

ఉ॥ పంపవలే నీనున్దలవ సాధ్యముల సని యెంచి
 సగస్పతిన్!
 గొండులు గోడలునీ ధనుముగోరుచునుండుగు
 పామగుల్లనుల్
 ఇంపగు నీప్రభావముగ శిలలయెఱుగనర
 నశ్వరంబునా!
 పంపవసచ్చి వారలను సంతాపనీవని యెంచ
 రేలొకో? 47

తా॥ శ్రీమద్భక్తి పరాశరామ్యంబు నీను సేవించి
 సీసత్రయం!
 బేమంబున్మదిగోరు నావచనము సేవూరక
 వైల్చినే!
 నామంబున్మదిగోరు గుర్మపురినాంబుల్లెలు
 హృచ్చేణితో!
 సేనుగబొప్పంగ దాస్యము స్సలిపినే జీర్ణండు
 వైకుంఠమున్ 48

ఇది నిత్య సేవాకరణము

ఉత్సవ సేవాకదమ్బి.

శ్లో॥ ఉత్థానం స్నాపనం సహస్ర మమసంపూజావ
చారాదికం॥
దివ్యద్రామిడగాధికాసు పతనంబల్యర్పణం
సర్వతః॥
వైవేద్యార్పణ మజ్జలాచరణ సత్త్విర్హ ప్రసాదా
హృతీ॥
రాస్థానం నిశిడోలికా విహరణం స్వాపఞ్చ
సేవేనిశమ్॥ 49

అంతః పరిక్రమణ కీర్తన దివ్యసూరి॥
సద్ద్రామిడి పతన ముఖ్యవిశేష సేవాః॥
పర్వస్వమా ప్రభృతిషు ప్రతిశుక్రవారం॥
సంసేవ్యతృప్తహృదయ స్సమయం నమూమి॥ 50

ఏకాదశీషు పరిచక్రమణమ్భుహిశ్చ॥
శ్రీపుష్పరమ్య రథ చక్రమణం హ్యమాసు॥
మాసాస్త బల్యుపహృతిం పురబాహ్యసీమ్ని॥
చానస్త సీమ్ని విహరామి సమీక్ష్యసర్వసు॥ 51

రఘుపతి కమత శ్రీకృష్ణానాం॥
యతి పతి జననశ్రుత్సవ వర్గసం॥
అనిమిషనయనా సేవ్యం రమ్యం॥
మమజని పావన మేక్ష్య కృతీస్యాసు॥ 52

ఉత్సవ సేవాకదంబము

అ॥ వె॥ నీదుఃఖములకొల్పునీన్నా ససేనః పు॥
 వేయిపూజః పూజః వేయి వీర॥
 ద్వామిది పంచాశతిః దశగురీతిః జదుపుటల్॥
 హోమంబు బలిదానః మోగిరంపు॥

టూరగింపును మంగళాశాసనసంభును॥
 తీర్థ ప్రసాదముల్ తీసికొనెడు॥
 రాత్రి మూసాసంభుః పంచాశోలకనూఁగు॥
 లాటయు స్వపఠంబుః సంతతిగ నెడ॥

49

తే॥ గీ॥ భోజనంబుల తినిపింపుఁ బాదభజన॥
 దివ్యసూర్యుల సూర్యులఁ దివ్యరీతి॥
 బర్హిపంబుల భార్గవఁ బంచమూలను॥
 గౌరవి స్మృత్తుని గౌరవంబుఁ గూర్చుండు॥

50

అ॥ ప॥ ఏకాదశులఁ జదువు నల్లఁ గృత్యంబు సేవ॥
 బుష్పగర్భమంబుఁ దీర్చుచు సేవ॥
 హరాసాగరిమండప నామఁ వాఙ్మయగ్రంథంబు॥
 బలీసేనలనుఁ గూర్చి నులువ ముందు॥

51

అ॥ ప॥ పాద పూర్ణ కృష్ణ గోపంబులు జన్మ॥
 దివ్యస్థానంబులఁ దీర్చి శాంచి॥
 ఆనంద సుఖ శివసయంబులు ముష్కను॥
 జన్మభోగంబులకుఁ బరమంబుఁ జక్కఁ గాను॥

52

కల్యాణం కమతాధినాథరమయోః సంసేవ్య
దాసః పరం
ధన్యం మన్య ఇహైవ పశ్చిమది నాన్యాసస్థ
మగ్నో నయేత్ |
దేవీదేవ పరస్పరాభిగమనం స్తమ్యైరమా
శ్వాణ్ణజై |
రమ్యస్యదన సంస్థితాభి గమనాననన్దోత్సవా
దీప్యజన్ || 53

నభసి భృగుజ వారే వ్యర్థి సార్థోపకృప్తం |
హ్యాయ మధికమనోజ్ఞంసేవమానోనయాని |
దినగణమతి మోదాద్దివ్య సూర్యక్షయతే |
తదుదిత శుభగాథా పాఠతోనసాసిప్రతాపః || 54

శమీశ్రుజా నౌకా విహరణ ధనుర్మాస
విభవాః |
మహా గోదాదేవీ పరిణయ జనాకృ కృమణాసే |
హనూమత్సన్నిధ్య కృమణమతి సత్ప్రభృతిగ
నుహాః |
మమప్రీతిం వాచామతిగతవతీం సుమ్యరఖలాః || 55

చం॥ పరిణయమందు కూర్మవిభుః పంకజవాసిను
 లొందునుత్సవంః
 బరసి సనుస్మహాత్మతనుః దంచితగుండలపోసి
 కొన్ని నా
 భురు వడినుందు. హస్తీతురః గోరగశత్రు
 సువాహనాశి శ్రీ
 హరులెడు రేఁగుటలభముః నందగుడెంచుటఁ
 గాంచుచున్నగన్ ॥ 53

ఉ॥ శావణ శుక్రవారములః రక్తత్ర ధత్తులుచేయు
 నట్టియా
 సేవలనెన్నో కన్గొనుచుః సేమముతోఁగడతేగ్గు
 కాలమున
 ఆవల టవ్యనూరి జనః నామలతారల వారి
 నూపుతా
 పావనగాఢల స్తటివిః పావిత్రసంస్కృదనేను
 నిచ్చును ॥ 54

ఆ॥ పే॥ బద్ధి నేట నానః జలకేళినిధను
 గ్మాన స్థేషవంబుః మానుగాను
 మాగోద పుండ్లియుః ప కరబేడః సేప
 హనుమగుడికఁ జనుటఁబరసి పనుతి ॥ 55

మారదహన డోలికా విహార ముఖ్యముత్సవం |
 కూర్మనగరజ ప్రధానమేత్య భక్త సస్థితః
 మోహపరవశా స్వయం వినద్య తారమజ్ఞసా |
 స్వీయజని కృతార్థతాన్తు మస్యతే సమామి
 తాపః || 56

అథోదయాష్ట వరతీర్థ మహోదయాఖ్య |
 యోగేషు చైత్య భగవచ్ఛభ దర్శనాగ్రీ |
 భక్తవ్రజః సముచితం విధాయ ధర్మం |
 పూతో భవే ద్భగవతః కరుణా విశేషాత్ || 57

ఇత్యుతవ సేవాకదమ్బః

భగవద్గుణ వర్ణన కదమ్బః.

వాల్మీల్యజ్ఞిము వర్ణ్యతే భగవతః శ్రీకూర్మ
 దివ్యాకృతే |
 ర్యతాన్నిధ్య మగణ్య మాదృగపరాధా పూర్ణ
 మ్పూరుషాః
 నీర్భీకాః సముపోత్య కామ్యఘటనాం సమప్రీ
 యంతేఽనిశం
 లాల్యంతే భవతేష్టపూరణ పరేణాగస్సుభోగ్యే
 చ్ఛనా || 58

సీ॥ కామదహనము నోలి॥ కామహానా స్పృహనా
 కూర్మనగరియందు॥ కుం ర్మనాగరి
 ముఖ్యోస్సవంబులె॥ మురిసె పునిసెజూపె
 విచ్చేయు భక్తులె॥ వేసె లెలు
 ముగ్ధులె రెముడలిసె॥ మునిగె నెను మెను
 అనచుమా గట్టెగా॥ సుగంధముదుర్గ
 వారల సేవించి॥ వారి కేకలపెను
 కృతకృత్యులె॥ జేసికొనిదనున్చు॥ ౧౦
 తే॥ గీ॥ అర్థ-మహాదయంబులు॥ సమస్తార్థ
 మనగ నెన్నియు యోగము॥ లండు లుని
 కూర్మచేపుని సేవించి॥ కుం ర్మనాగరి
 ధర్మనిరతిని జనులట॥ పానమిడి॥ ౧౧

ఇది ఉత్సవ సేనాకవించుము

భగవద్గుణ వర్ణన కవించుము

శా॥ వాత్సల్యమును నెంచగోరువ హరి॥ స్వర్ణంబు
 సు॥ గ్రీవంబు
 దత్తాన్నిధ్యము భీతిలేకబసి పెన్దపెన్దలెల్ల
 పుంజు
 వత్సల్పలి స్వకామ్యసిద్ధిబంధు॥ ప్రాప్తింబు
 కల్పపంజు
 దత్తంపార్థస చిన్మనస్సుమాతె॥ మోహము
 లి॥ ౧౨

కమతనాథ తవ ప్రధమాభిధాం
 పతిరితి ప్రధితాం జగతి శ్రియః
 ప్రకటయన్త్యహా! కూర్మ సతీకదాఽ
 వ్యతి సమీపభువం నజహేతితే

59

సౌలభ్యం కమత స్వరూప సదనాత్సకీర్ణ
 మ్మేర్పరసి
 స్వీకారేణ సమర్పితస్య బహుధాఽఽయన్తి
 తస్య చ్ఛయో
 స్వామిత్వం స్వజన ప్రహణ విముఖత్వేన్ధ్ర
 రణాభ్యస్తా
 శ్రీకూర్మప్రధిపతే! స్వయంబ్రుకటమీంచ
 క్రోధ వాసతి తే 60

అశ్రిత కార్యాపాదక గుణజాతం జ్ఞానశేష
 పరిపూర్తి
 ప్రకట ప్రాప్తి సమాఖ్యం తత్ర ద్వాసావసేష
 సంధ్యన్తమి 61

మ॥ కమతాధీశ్వర! నీ 'శ్రియఃపతి' యనంగానొప్ప
నాద్యాభిధన్ ।
సమ మీలోకమునందు లేనిదనుచున్నాటింపుచు
ప్రేమతో
రమనీచార్భ్యము వీడకన్నిలచెనా! యెప్పుడు
స్వీడలే
సమ రారాధితని న్నటించునతమున్ హర్షంబుతో
గోరుచున్ ॥ 59

సీ॥ సౌమ్య కుర్మశనువు సౌలభ్యము నుజుట
నల్పులిచ్చు దాసి సధికముగను
శోభింపఁగలు శృంగిలగు మండలనీడు
సౌఖ్య గుణమును జూగు మండ ।
తనవారి విడనాడకనువారి బంచుట
స్వామిత్వగుణమును జూఁగఁగాను
నీ కుర్మపురనాథ! నీకుర్మహాపండు
కళ్యాణగు నీమహాదైతలవ ॥ 60

తే॥గీ॥ ఆశ్రయింపఁజేసి వారల వర్జిపనులు
సౌప్త మోనట్లు కుర్మణి సౌప్తి పురి
ప్రసాద మ్మలు పూర్తిగ జ్ఞాతమి లగు
వారివారిక నీయే మోక్షయములు ॥ 61

సౌందర్య మార్దవ కృపాముఖి సద్గుణాస్తే!
రూపాస్త్రచే తవతు కేశవదేవ ఆసనః
శ్రీకూర్మనాథ! లవకాల ముదీక్షమాణా!
స్పృహతు మేవ ముదితాసచ శక్కువామ॥ 62

తవవీరగుణస్య సీమభూతః॥
మహిజా కమితస్య దణ్డకాయామ్।
పవనాత్మజనే ర్మనోనిరోద్ధూ।
రఘువీరః పృచకాస్మి చాపబాణీ॥

తేజస్తేచకృ మధ్యప్రతిగతవపుష శ్చకృ
నారాయణాఖ్య
స్యేధేబాజ్వల్యమానం సకల రిపుజన పూహ
సమేభదక్షుమ్
యద్భక్తానాం విరోధిప్రశనున సమయో సంస్కర
ద్విద్యుదాభం
ద్రాక్షన్మస్తేష్వకస్మాదశనిరివపతే
స్నిగ్ధహృదేఽతిప్రీత్యమ్ ॥ 64

శా॥ సౌందర్యగబాను ముద్రితబాను శృంగిళి కళానా
 ముద్రితబాను
 యందంబో గుణముల్ స్వభావిగుణభరణి
 ర్మైత్రుస్థానా
 వింబాహ్వనిస్థలస్థి కేసరి విభుఁ న్నీలచేరితరంగ
 స్థానా
 అందంబో త్కృతబాను బాచి లును న్నీలస్థానా
 న్నీలస్థానా

అ॥ న॥ నీదునీరగుణముఁ నెలకొన న్నీలస్థానా
 సందా న్నీలస్థానా
 ఎయుట మానుమా శ్రీ నాథా న్నీలస్థానా
 కంబుష్కాదానా

శా॥ శ్వేతజంబల చక్ర) నాస్థానా
 ను శ్వేతజంబయి సర్వశక్తి) గణముఁ న్నుచి
 బత్తిక్ష్మకడఁ జేరు వారలను నాస్థానా
 నాస్థానా
 నాస్థానా

అగ్రాంశైః పుష్పిని వర్షపాత్యైః ప్రాశయాత్ నమితా
వకరూపమి

అమృతస్వరూపయో బలిదానం కారయన్ప్రస
యశే శేవసన్మీ॥ 65

అగ్రాంశైః ప్రాశయాత్ నమితా, శేవ) ముం ముం
శాన్త్యన్యాయం ద్విభాగం నామ స్మరంతోఽ-
భగన్మయి॥

అమృతస్వరూపయో బలిదానం కారయన్ప్రస
యశే శేవసన్మీ॥ 66

విశేషవసనకాద్యాభ్యామి మత్స్యస్య హంసాం
స్తన విభవగుణాన్ స్థాన్ బ్రహ్మనాన్యాయం శేషైః
కథమగణి తేదేవోఽక్షేపకస్మృత్యవస్థా-
ప్యమమ గణితయాపశ్యేత్స్వేదాన్యాయం॥ 67
సమస్త కళ్యాణగుణామ్బుగాశే॥
తీవాళులంబుద్రగుణాన్వపన్మయి॥
మితమ్మయస్త్వేతి దరశోఽస్తి నామనామ్॥
కథంశితాయత్తం గాయత్రీమయి॥ 68

అగ్రాంశైః పుష్పిని వర్షపాత్యైః ప్రాశయాత్ నమితా

కం॥ దాసులయార్చిస్తీర్పన్ గాసంతయు వెన్నెదీనిఁ
కాంక్షతో వెలయున్ ।
సీసలలిత బలినారా వాసతనూవాసిశక్తిఁ
వాసిగదేవా! 65

శా॥ నీయందున్నిను బ్రాయలేసి సతియకా
నీ శేషయందున్ దగన్ ।
ఆమగామూర్తులందేని యూహనమృదుఁ
త్వాదృజ్జలంగున్ గదా ।
నాయల్పజ్ఞతచేతివానిసీట నీ దాసుండుచెప్పంగలే
డోంగా! కూర్మపురాధినాథ! కనుమీ
యొప్పగు సీసత్కృపన్ ॥ 66

చం॥ నలినభవుండు శింభుండు సనందనముఖ్యము
నుల్ తలంపఁగా
నలవియ కాని సీదు సుగుణావళి శైభవ మొ
ప్పగాసునా
కలవియె? పేర్కొనంగ భవఃపబ్ధభవాంశముల
న్నిటన్నొకిం
ట లవమనంగఁజూలెడి శృణాభుకు కూర్మపురాధి
నాయకా! 67

కం॥ గణితస్మృతిన నీ స
ద్గుణాలము నన్ననాకు గొదవగు మతితో
సగుమాల్నిమైసందరమా
ఫణితస్మృతి వెన్నెదాటఁగవ్యచరిత్రా ॥ 68
ఇది భగవద్గుణవర్ణన కందంబము

సమృద్ధినా కవచ్ఛః

సనిత్య కర్మాచరణే సమగ్ధో |
 సచాపి నైమిత్తిక కర్మనిష్ఠః |
 ఏవం సుచిత్వాత్తన దుర్గతోఽహం |
 కథన్ముపేయం కృతపారదృశ్వా || 69

స యమనియమా ప్రాణాయామో నవాఽఽసన
 నిష్ఠతా |
 స విషయపరాగ్భావో ధ్యానం స ధారణ
 పూర్వకః |
 స చమయ సమాధానం శిఖదే సయోగ
 ఇదఙ్క-౧౭౩ |
 కథ విహ ఘటే తాన్మం శ్చైవం స్వరూప
 నివర్తకః || 69

అఘవిధురిత సమ్యక్జ్ఞాన సాత్కాత్మ ఎతాత్మ |
 ప్రకటిత ఋతిరూపైర్భ్రహ్మసంపద యథార్థః |
 ననుభవతి నిః క్షాసాఽనుగమ్యం సుగమ్యం |
 కథమఘ హృతి సమ్యక్జ్ఞానలేఖే మయస్యాత్మ 70

సంపార్థనా కదంబము.

సీ॥ నిత్య కర్మలనైసః నైవేర్హ్యం కాలను
 నైమిత్తికంబులః నేను తెలుడః ।
 సంధ్యావిహీను శౌచంబులః నానంబులః స
 దానః జేసి యష్టదాసమలను ।
 ఎట్లుచేయుదునయ్య! యెగుడుగా నిట్టిపా
 యమ నియనూదలః సరము నోర్చు? ।
 ఊర్పులు బంధించి నేర్పును నానస
 నిష్ఠ ప్రత్యాహరః నిపుణతః సును ।

తే॥ గీ॥ ధ్యానధారణ పటుసమాధాసమలను ।
 యోగ మెట్టుల నలుపు సద్బోధి లభ్య
 మిట్టివానికి జ్ఞాన బంధెల్లు కలుగు ।
 నాత్మరూపము గనుగొని సగు ననాకు॥ 69

తా॥ పాపంబెల్ల నుకర్మచేదొలగఁగా భావించి
 యోగంబు చే ।
 నాపై నాత్మనుఁజూడఁగల్గు మునుతే బ్రహ్మ
 నుపన్మిల్లుగా ।
 నేపారస్థను గొందురట్లుగ నినున నెట్లెను బ్రాగ
 తాన్మి భూ! ।
 పాపాత్ముండ విలుపై గీలపుడనో ధి బ్రహ్మస్థుడో!
 తూర్పునా॥ 70

కర్మజ్ఞానాను విధస్మృతి తతివిషయా భావితాన
 ద్దసంవి
 దూరిప బ్రహ్మానుపక్త స్వమతి కలిత సచ్చక్త వ
 గ్యానుగ మ్యోను
 కూర్మాగీశ! త్వదీయం తదితర శమల ప్రోత తా
 మిసగి నైః

రూపం ధ్యానం కథంస్యాత్సుమ మచిచ్ఛతైర్గా
 దృశామస్తర్జున 71

ప్రపత్సంత్యత్పావ ద్విలయ కసకాజ్జంహిశరణం
 యదా స్వీయాచార్య ప్రపదస విధేహం
 ప్రగమితః

తదైవ స్వామిం! స్తే నిరుపధి కృపాయా
 విషయతా

మనుప్రాప్తోఽస్మి త్వమిహ కృపయా
 స్వీకురివిభో! 17

పరశ్శతమనుష్యేణం సృజతిగాఽఘకర్మాణి తా
 స్యనుక్షణమీమంజసంహృషనువత్తి గుః గాత్ర్యిభోః
 భవత్తి ఇతి బాసతా కమతినాథ! సమ్యక్త్వయా!
 సముద్ధరణ దాభునాగ్వపద సేష నేయోఽగతిః 71

అగతిం, ఎదితుం సపారదో మాం
 సను గామానుజ దేశికాంఘ్రి బద్ధమే
 అపితు త్వమముగ నిరీక్ష్య కస్మిన్
 కృపయా కేవల మాత్మసాత్కుగుప్స
 ఇతి సమ్పార్థనా కదమ్బి 72

సీ॥ కర్మబుద్ధులతోడఁగలితమాభక్తిచే
 నానంద చిహ్నాపఁమయినబ్రహ్మా
 మతిగోచరించెడిమహితాత్మలకు నీదు
 కూర్మరూపము తోచుకూర్మనాథ!
 ఉన్నదున్నట్లులనుజ్ఞులకారతఁ
 గాని యస్యకలుషఁకలితవిషయ
 ప్రావణ్య పఁకుతమఁకామూంతరంగుల
 నావంటివారికినయనగతమే!
 నీపాద కసకాబ్జనిహితభాగుడనగుచు
 శరణంబుఁగొంటినేక్షణమునంబొ
 అచార్యపాదంబులొశ్రియించిన నేను
 తత్క్షణమాటిగాత్వదురుక్తప
 ప్రసరింపనర్హతిప్రీతినొడను
 కృపతోడఁజూడుమాకూర్మనాథ॥71

తే॥గీ॥ వందలెన్నియు క్షణమునఁబాపములను
 జేయచుందును జనుడవిచేరినీవు
 నన్నిధానమునుచును నెన్ని నీపే!
 చేప్పుచుగతిని నన్ దేవనేర్పుతోడ॥ 71

అ॥పా॥ అగతి నేచునందు ససఙ్గాలనో దేవ!
 యతివగు పదములనుతికియుంట
 కతిస, నీప్రయతిప్రగని కావఁగావలయు
 నతినియందునుడుసతిను కరుణ॥ 72

ఇది సంప్రార్థనా కదంబము.

సిద్ధాస్తవస్థి కదవబ్బి

చాగ్వాక సిద్ధాస్తవ

జగత్సర్వం నూత్నైర్నాభిసంపన్నమృత్యుహిన్యైః ।

రసి త్వస్మిన్నాస్తి ప్రబలతర పంఢేనాగవనతః ।

చిత్తిజ్ఞాతా తేషాం విసరణ వశాన్మృత్యుతి చిత్తిః॥

స్వభావోహేతుస్యచితి వచతి లోకాయతజడః॥

బౌద్ధ సిద్ధాస్తవ

క్షణభజ్జురమత్ర సమం సను వాసనయాస్థిరమగ్ని
కరము ।

మతి కల్పిత మేవస బాహ్యసవత్ప్రభవేదితి

బౌద్ధమతే ।

అనుమాన చితి ప్రమితం సఘహి గ్విషయగ్రహ

గోచరితమ్ ।

సకలం రహితం సహింకృతి ప్రసవస్థి చిత్త

ర్మణియః॥ 74

ఏతే సూర్యప్రభవర! భవస్సస్థి తేశానవిచ్ఛేదః ।

ప్రాజ్ఞంమన్య స్వమతి లసితం ప్రలసన్మృత్యు

ముఖం॥

నోచేగ్లోకేజడమ చలనం చాలయన్మృత్యు భిన్నం ।

వశ్యంస్తత్త్వైక గభిల ప్లేత్యేరతారగ్ని

కోవా॥ 74

సిద్ధాంతవర్ణన కదంబము.

చార్వాక సిద్ధాంతము

ఆ॥ పా॥ జగము పరమాణువులో జతిపడనగుదుండు!

వివిధంబులగు వానిఁబిగిని బట్టి

తెలివిపుట్టును వానికలయిక పిఠిపోష!

నశియించుజ్ఞానముఁవశము లెప్పు॥

73

ఆ॥ పా॥ కలయుటలో విడుటలుకలుగు స్వభావావు!

మూలముచేననునుఁమూఢమతిని

చార్వాకుడనువాడుఁచాలంగ నీమతము!

లోకాయతంబయ్యెలోకవిలెతి॥

74

బౌద్ధ సిద్ధాంతము

సీ॥ “మాటి మాటికిఁబుట్టిమాటికి నశియించు

జగమింత వాసనఁగినిఁదిరము!”

“మనసుచేఁగల్గింపఁబడఁగాని వేటుగా

బాహ్య ప్రపంచంబుఁబండిసున్న!”

“అనుమానగమ్యమైయనుభవవేద్యులు

కాకయుండు జగముకలదు కాని”

“శూన్యమేనిజమగునన్యమెట్టియులేదు

చూడ నందుర్వాలుశుద్ధబుధులు!”

తే॥ గీ॥ వీరలందఱు నీదృష్టిపారకుంట!

దెలియు వారలభంగినిఁదెలుపుచుండు!”

జగమునందున జడమునుచలనకర్త!

ప్రేరకుండును కనిపింపలేరుటండు॥

75

జైన సిద్ధాంతః

హా! హస్త! కేచిదిహ హస్తి సివీలకాస్త! ।
 రాత్మా వికార నిషిధాకృతి భాగితీషుః ।
 నైవాఽజ్యక్తాస్సరపి చేశ్వర మస్యమస్మా ।
 త్కోవారుణద్ధ నితిమూరగ వావనూకమ్ । 75

తర్క సిద్ధాంతః

స్పర్శరూప రసగంధ గుణాణువాశ్రిత శబ్దగుణ
 తైరుపల్పత్తమ్ ।
 ఈశకాలప్ర మదృష్ట నిమిత్తైర్లోకమామనతి
 తర్కవినిఘ్నః । 76

ఆత్మాతథాఽగన్తుక చేతనత్వ ।
 విశిష్టరూపః కిల తస్యముక్తిః ।
 జ్ఞానస్య నాశస్త్వితి చాహపేవ! ।
 కటాక్షలేశైర్విధుర స్వప్రేమైః ।

జైన సిద్ధాంతము

శా. అయ్యారే! జనభక్తులందునుకదా! ఆరుగాశేరీరం
 బులం,
 దమ్యైమానముతోడ నాస్మ్యాల! నున్ నాత్మ
 ల్విన్యామాశ్వరుం!
 జయ్యా సృష్టిలేడు లేడనుచు వాఁరట్లెల్ల
 వాదింతురా!
 సయ్యాటల్లొని చేయు వాదసలనే! సాధుల్ని రోధిం
 తురా! 75

చిర సిద్ధాంతము

సీ. తార్కికుండు తలఁచుధర యెలియఁబుల
 గుచి యబువులన్నీరుచూపయుతపు!
 టబువులదేజంబుననిలంబు స్పర్శాబు
 వులనుబట్టి పుట్టువ్యోమమరయ!
 శబ్దంబుగల విభువుజగదున్నవము నీ
 కాలాత్మనియతులకలనఁగల్గు!
 ఆస్థిలగుణ మొక్కచూగఁజొక్కజ్ఞాన
 మది వచ్చి సోవుచునస్థిరమగు!
 తే॥గీ॥ ముక్తియనఁగను స్థూపంబు మొదలుముట్ట
 శాంతినొందియు నాస్మి పామాణ కల్ప!
 మగుట కంటెను నేతేడతగనులేదు!
 యనును నీదగు దయలేకననఁకుచరిత॥

శాంకరాద్వైత సిద్ధాంతః

అసతాం నిగమ బ్రహ్మగతాస్తే ।
 వేదమాన మురరీకృతవన్తః ।
 కేఽపి వేదవచనాన్తరితారం ।
 హ్యన్యథాభేదధర్మేహ, కుద్యచ్ఛ్యై ॥ 77

లేప్యేకే సర్వమాన ప్రమిత మపి జగ
 న్మాయయా బ్రహ్మణస్సాన్యై ॥
 రూపం బంభ్రమ్యమాణస్యచ ననదితి కూ
 టస్థ చైతన్యమూర్తేః ।

మోక్ష స్మద్రాభి నాశాత్పునరపి చితిమా
 త్రావ శేషస్థితిః స్యా ।
 ద్భ్రాన్తేర్నాశ స్తదస్పర్శత నిగమవదో
 జ్ఞానతశ్చేత్యవోచన్ ॥ 78

భాస్కరాద్వైత సిద్ధాంతః

తావతాఽప్యకృత కృత్యనిజోక్తిః ।
 ద్వేషతశ్చ పరిమార్గముపాఖ్యమ్ ।
 బ్రహ్మగం, తదవసర్పూనశ్యమ్ ।
 సాహురతికతి చిజ్జగదేతత్ ॥ 79

శాంకరాద్వైత సిద్ధాంతము

ఉ॥ వారినటుండనిమ్మునిగఁ మంబులనంటకడుఁ రవఁజ్జెల్లె! 76
 తేరఁగ వేదవాక్యములఁ దెల్పియు వానిఁ
 బ్రహ్మాణనుంచలసే
 వారలలోని వక్రనుతిఁ మఱియు నేజగునఁ పెద్దఁజేసె
 దీపగఁ జెప్పఁజూచె నరఁతీతభఁచుల్మఱి
 యేమనన్వలెనె 77

ఆ॥ వారిలోనొక కొందఁజుగు బుద్ధులవిగఁ
 సర్వమానప్రమితఁ జగఁజేయును
 మాయచే భ్రమియించుఁ బ్రహ్మఃకాపఁగు జూని
 వేతేదియును లేదుఁ విప్పిచూడఁ 78

ఆ॥ ఆబ్రహ్మకూటస్థఁమది చిత్స్వరూపంబు
 భ్రాంతి తొలగినంతఁ బ్రహ్మమిగులు
 భ్రాంతినాశము దానిఁయంతర్గతంబైన
 'తత్త్వమస్య'ది శబ్దంబు కలెన 79

భాస్కరాద్వైత సిద్ధాంతము

శ్లో॥ అంతఃకాయము చేతనుఁవంతెనక
 బహ్య నిజమగుసట్టి యుఁపాధివలన
 జగము గనునుండు నదిపోవఁజగము పోవు
 ననుచునందుల నొకరందుఁరమఁచగిన! 80

మూదవః పద్యైశ్చ సిద్ధాంతైః

పునస్త్వేచి త్పరమారమేతి |
 ద్విగన్వితైత యథార్థవైతేః |
 తద్విద్యో న దేవేన త్వగుణం చిత్తమ్ |
 బ్రహ్మేతి వాచకే కిల నాతిశయోఽస్తి || ౪౦ ||

పశ్యేదవదేదనీత్యా సిగమగ చననం భాధితం |
 చక్షుర్భూతేన |
 బ్రహ్మైవ స్యాత్మేమః సగుణం వచనం సిద్ధాంతమ్ |
 వాక్యేస్సుబ్దేననమ్ |
 భూమి బ్రహ్మం పశ్చాద్భవం శూన్యదామూలమ్ |
 మిత్యేవమాక్షి |
 స్వేచ్ఛేత్ సాగ్రహం స్వయం ముఖేనాపి సచరత్తి |
 యత్తత్తత్త్వమ్ || ౪౧ ||

పద్యైశ్చ సిద్ధాంతైః

స్వతంత్రమస్వతంత్రమిన్ద్రుభేదం ఆత్మతంత్రమ్ |
 స్వతంత్రతత్త్వమిన్ద్రో బగత్ప్రజేతృనస్త్వమ్ |
 స్వజేత్స్వయంతం చిత్తం త్వతంత్ర ఆత్మతంత్రమ్ |
 సమం ||
 బగత్త్వమిత్త త్తత్త్వం శ్రీమరత్తేచన || ౪౨ ||

శ్రీ కూర్మ నాథ స్తవము

క

మూదవాద్వైత సిద్ధాంతము

తే॥౧॥ మణియు కోరికలు వారలొనటయనగము |
భా॥ తీకాదని పరిమార్చి మంత్రె కాని |
తత్వనేదన మొనరినఁగిరిలు, సగుణ |
దీన్మయ బ్రహ్మ నిజమని చెప్పెనరట! 80

శ్లో॥ అపచ్ఛేనన్యాయః బహిర్యోగ సమస్తాగమతః |
న్నపొఢిగ బొర్యంబొసవరనిగి మోక్షంబు, స్వగుణవా!
కృపించెం బట్లె తత్త్వరమగుమనిన్బట్టినదియై
యపొఢిగ బొర్యంబొసవరనిగి వచసంబంచు
కుదృశుల్. 81

ద్వైత సిద్ధాంతము.

ప చ గామరము॥

స్వతంత్రమునన్వహించి మన్మథమాఖ్యనుండు తత్త్వములే ।
స్వతంత్రమునన్వహించు నన్వహించి ముట్టుడొత్తరా॥
సంతోష సృష్టిచేయఁగలయధీను నెనజీవులే॥
స్వనిస్సర్వభూతా హే॥ నన్వహించునొకంబు
ద్వైతమున్. 82

సాంఖ్య సిద్ధాంతః

సాంఖ్యే ప్రోచ్యమాన్యోపనిషత్
 తస్మాత్సాన్యో సన్నిధానాః
 దృఢ్యాద్యభూమికానాం దోషాదభి మధోవిం
 శశ్చిం తస్మాత్కానామ్
 ఆత్మానః సాక్షిభూతః స్వరూపయ సమిశ్రితః
 వజ్రకాణాఽస్త్రివత్సాన్యః
 దిశ్యేవం సర్గతత్త్వం నియమిత్పరహితం సర్వ
 మనాఽప్రసిద్ధమ్॥ 83

మీమాంసక సిద్ధాంతః.

వేదోఽనాదిస్తదుక్తంయజనహవన సత్కర్మ
 జాతంత్యపూర్వాః
 తుఎంశః స్వర్గాది భోగంజనిత మనుభవే
 న్నాత్రిదాతాఽస్త్రి దేవః
 సర్గోఽనాదిః ప్రవాహః స్సహజవిదిభవే
 శ్శ్రమమప్యేతివాఽఽసః
 త్యాపఃకర్మముంశకాన్వృద్ధిభవనిమతే
 దుర్గతాః కుం ర్మనాథాః॥ 84

సాంఖ్య సిద్ధాంతము.

సీ॥ నాంఖ్యమతిమివాచుః॥ స్వాతిత్యమననుదా॥
 ప్రకృతిః సృష్టితేయః॥ సృష్టితే॥ వా॥ నై॥
 ఇత్మలనాంధ్యోవాగు సే॥ వా॥ చూ॥
 బుద్ధిమే॥ లు॥ గ॥ సు॥ స్పృహసే॥ వా॥
 పృథ్వీతి॥ దృశ్యమే॥ సు॥ గు॥ సు॥ వా॥
 జపులుసాతీలుతై॥ చో॥ వా॥
 నీవప్రధానము॥ దే॥ ప॥ గర్వంధుల
 పోలికెననియ్యు॥ ప॥ వా॥

తీ॥ గీ॥ వా॥ లి॥ ను॥ స॥ గ॥ మి॥ వ॥ లు॥ ప॥ నై॥
 కిర్తి॥ తే॥ ను॥ స్వ॥ య॥ మి॥ గి॥ గృ॥ తే॥ లు॥ వా॥
 ము॥ క్తి॥ భూ॥ ర॥ నా॥ లీ॥ మా॥ తు॥ లు॥ ద్వి॥ య॥ దు॥
 వెల్ల॥ హా॥ లు॥ నే॥ వా॥ ర॥ లు॥ జే॥ న॥ లు॥ వా॥
 మీ॥ మో॥ స॥ క॥ సి॥ ధ్ధా॥ తి॥ వా॥

ఉ॥ నే॥ ద॥ మ॥ నా॥ య॥ జ్ఞ॥ ము॥ భి॥ నే॥ ద॥ తా॥ ఖి॥ తి॥ ర్మ॥
 పా॥ ని॥ తి॥ మా॥ స॥ హృ॥ ర్గ॥ మి॥ డ॥ భా॥ న॥ కి॥ ర్మ॥ ను॥
 స్వ॥ గ్గ॥ ము॥ స్థ॥ గ॥ న॥
 లే॥ ప॥ క॥ దే॥ న॥ తా॥ గ॥ గా॥ ము॥ తే॥ దు॥ ము॥ ర్మ॥ స్ప॥
 జ॥ స॥ ర॥ బు॥ క॥ ధ్రి॥ య॥ వ॥
 గా॥ దా॥ క॥ నా॥ మి॥ గా॥ దా॥ క॥ నా॥ మి॥ గా॥ దా॥ క॥ నా॥ మి॥
 వై॥ క॥ ము॥ గా॥ దా॥ క॥ నా॥ మి॥

పిశిష్టా ద్భ్యత సిద్ధాస్తః.

కుంఠాధనాథ! తివనై జ విశిష్టరూపం
రామానుజ! ముని వరం పుష్కరాశ్చకార
పూర్వం పరాశరజ సూత్రగణం వివృణ్వ
స్మద్యాత్ర తామక పిశిష్టతనుంజితారిః॥ 85

నర్వప్రమాణం మనమన్యాయ నన్యరూపం
ఘంటాపథం శుక్రం కిరకి పుష్కరం నచాన్యమే
రామానుజ స్తవ కృపామయో విశిష్టాః
ప్రజ్ఞానం దుఃఖం నిరసనం స్మరణనాథనాథ!॥ 86

భేదాభేదపరాః శుక్రేర్థుటక సద్వాక్యైశ్చైశ్చ
రాత్మనో
తాపవాన్మిథునా నద్ధునా శుక్రగణం హేయ
తి కల్యాణినాం
తాత్పర్యాకృతం విచిత్ర భగవాన్ప్రమాను
నోఽస్మిన్మతే
నర్వం వేదవతో సనావితథమిత్యస్తా పయ
కుంఠాధనాథ!॥ 87

ఇతి సిద్ధాస్తవర్ణన తదన్యుః.

శ్రీ కూర్మనాథస్తవము

58

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతము.

ఆ॥వ॥ కూర్మాధినాథ! నీకూర్మియాపపు తెరపు!
రామానుజామృతంబురహినిజూపె!
వ్యాససూత్రంబులవ్యాఖ్యానమొనరించి
తిరిగిరి పులకెల్చితేటపరచె॥

85

ఆ॥వె॥ అన్ని ప్రమాణంబు లన్వయించెడిరీతి!
ఘంటాపథంబుగాఁగొంచునట్లు!
వేదాంతమందున విచలంపఁగారాని॥
ప్రఖ్యాతమతమును ప్రచురపరచె॥

86

తే॥గీ॥ శిష్ట రామానుజుండు విశిష్టమగుచు!
వెలయు నద్వైతమతమని వెలుంగజెప్పె!
అన్నిమతములలోవలమిన్నయగుచు!
కమతనాయక! వర్తితెకరమునిదియె॥

86

సీ॥ వేదాంతవాక్యముల్ వేదించు జీవాత్మ
బ్రహ్మల కభేదంబుపరగభేద!
మునుజెప్పు చోటులందు నదేహ దేహితా
భావంబుచే నమన్వయము చేసి!
సగుణ నిర్గుణవాక్యసమితిని హేయూతి
కల్యాణపరముగఁఘటకవచన!
మూలకంబుగనర్థమున్దైప్పు వేదంబు
నందర్థరహితములయినవాక్య!

తే॥గీ॥ మేది లేదని యతిపతియెంతొబాగ!
నిర్వహించెను తగురీతినిఖలమాన!
తెలికిన విరోధమైనట్టిగతిని దేవ!
పరగ సీమతమన్నిటనరయమిన్న!
ఇది సిద్ధాంతవర్ణన కదంబము.

87

క్షమాపణ కవచ్ఛుతి

శ్వాఽహం మితిస్మృతమిహో నృచ నాత్వాదీ హం
భూతిర్మనో నచఃకోవరతామతీతా
అహో? త్వణీయ మపంశు శామనీయమిహో
దానో లఘుతి క్రియతే నపి హం శుభం ॥ 88

ఏవ ముద్యోగముగ త్వణీయం
పృష్ఠశాల్లజ కిశోర మస్మగం
కూర్మనాథ! తనశుభ నివారకం
క్షమాపణాని కృపా నివారకం ॥ 89

వ్యాసోఽహంజ్ఞీయో? త్వణీయపతథా నే
సూక్తిప్రసాదామసి
ప్రహ్లాదాశిము? తే సుభక్త సహనే
హాహాశ్చ్యవేత్సానీ
గాత్రంతాశ్చీయో నారదోఽస్మి? తనస
న్నామాని గాయన్ముఖం
శ్రీకూర్మేశ్వర! సర్వభూఽస్మి పిగుణ
స్తతక్షమాపణం నాహనమి ॥ 90

గజ్జలలే ముపమలే ముసినగ్న సేవ్య
నచోత్థిష్ఠితి క్రియతే ఆచమనాదికృత్యం
రథ్యాశ్వభిన్నము సీయతే ఏచదానాభ
స్తద్వ్యాప్తిచరితే త్వణీయం ప్రవృత్తితి ॥ 91

శ్రీ కూర్మ నాథ స్తోత్రము

9

శ్రీనూపణ కదంబము.

సం॥ నేనేడ మందమతిలో!
హా! నీయైశ్వర్యగరమహాయుధము!
నే నీ మహిమచింతింపగలగ!
ఋణుచుండగువానిని సేవింపగలగ!

అ ప॥ ఇటుల నువ్వగుచు నీదాసునవ్వ!
సగుణుడగు సురదేవునియొప్పేయె
కావలయు దేవ! కమలే! కృపాదయి!
నీదురూపగుణములను నేమిలె!

అ ప॥ వ్యాసుడనా? నేను నీ సూక్ష్మము
నెవ్వఁడు నీహాపరాక్రమిగియుండే!
ప్రహేళికుడనే? నేను భక్తచంద్రునియను
నెవ్వఁడు పరికరించులమియుండే!

అ॥ ప॥ నారదుడనా? నేను నిమగ్నులను
గానంబుండేయు నెవ్వని జహ్ను!
కాను కాను కమేశ! కాసురునిఁ బ్రాణి
క్షమియింపు నీ చేతుల నహానమన!

తే॥ గ॥ తేటయయిసట్టి ముసేవ్యభీష్మము
గాంగజలమున శోభియిగలముచు
అచమగమను శివశరణుపరదయపు!
శుద్ధచరాండ! యల్లులెందులకు నెవ్వ!

పనిత్రచరితే దేవతా త్వయిమే వాక్ప్రవృత్తిః |
 నాస్తి మానిస్యగన్ధోఽపి త్యహం నిర్భర
 తాజ్ఞతః || 92

ఇతి సుహృదానాం కవమ్భి.

ఉప సంహారకదమ్బి.

భూయో సుహృది కమతాఽధిప మిన్ద్రిరాజ్ఞా |
 శ్రీ కీదనా కవలయాచసయా స మేతమ్ |
 గామం వాక్ప్రకా మిలాసుతయా విశిష్టం |
 ప్రేమకా దేవ బలిదేవ శయాన దేవాన్ || 93

భూయః సరక్రమ్య విమానసూరగా |
 ద్భృత్స్యహో యోగి ముఖా స్థ్యోరేమ |
 పితృలం సద్భ్రముఖా న్మృత్యుర |
 సహృది ద్భృతం చలకోణ సర్వసామ్ || 94

హృత్కాయ స్థానానాం శ్రీ భక్తాః |
 వృత్తేననాత్మ నువనాః హస్తాన్ |
 శ్రీ సుం ర్మ దేవ స్తుతి పాతశీలా |
 వృద్ధే మహాభాగవతాగ్రగణ్యాన్ || 95

శ్రీ కూర్మ నాథ స్తవము

62

చం॥ పావనచరిత్రుడె? నీవను॥

పావనచరితంబునాచి వాస్కులచేతన్ ।

ఆవిలముకాదు గాదని ।

యీవిధి నే నిర్భయంబునై తినిదేవా॥ 92

ఇది క్షమాపణ కదంబము.

ఉప స హార కదంబము.

చం॥ మఱియొకమాట మొక్కెదను మాకమతాధిపు
నిందిరా సతిన్ ।

నరముని గేశవ హృదయఃపీఠీతికు, నగ్రము
నాధుభూనుతా ।

నరతను లక్ష్మణాన్వితసంవక్రవగాక్రముః
జక్రదేవునిన్ ।

బసవని బల్య పీతపాదంబుల దేవుని
భక్తతోడుతన్ । 93

ఆ॥పె॥ నిరిగి మట్టిన ద్విధివ్యజేవాలయ ।

గన్నభాసావర్తి శిరఃపాదావ్యా
మూర్ఖుభక్తుల నెల్ల ముద ముప్ప యతిరాజు
బ్రహ్మ మూర్ఖు దిక్షులకులను । 94

ఆ॥పె॥ కోణ సహాయుడుకోణ ముకుందాఖ్యు ।

వాయవ్య పరినుండుభవ్యదుర్గ ।
నెలకొని భక్తతోడ నెలకొల్పి మొక్కెదా
నాశి కేమతాపి శిష్యుల నేను । 94

శ్లో॥ కూర్మ బ్రహ్మ భాగములను నోర్చి భక్త ।

బ్రంద ముదర ఫలప్రస్థ పూర్ణహస్త ।
మల్లపేళల స్తుతియుండు నీశు నెద్ది
దాని నెల్లను మొక్కెద మానుగాను । 95

భేరీ కాహళ శబ్దమన్వభిల సస్సద్యేషు

తాలాదికం

వాద్యం నానయత్యై కుంఠానాథస్య

రత్నకోద్యతాన్

సేవాయత్తజనాన్భటాంశ్చ నిఖిలానుగోగినః

కర్మతాన్

సంసేవ్యా సిమిషేత్సేవో మమజనం కుంఠా

మహంసార్థకమ్ ॥ 96

సత్వా సర్వా ద్ద్వారపాలాస్తగేశం

ధ్యాత్వా దేవం కుంఠానాథంసభక్త్యా

క్షేత్రిహనాం దేవతానాం సమాసాం

సేవాఙ్కూర్వన్పావసం జన్మకుర్యామ్ ॥ 97

దేవ లయశ్చ పరితః కిమతాఽధినేత్రే

శ్రీకుంఠానాథస్యగరం సమిష్టగుహామి

యస్మిన్ద్విపాకరంబంసంసన్నమోదయ

చ్ఛ్రీ కుంఠానాథ కరుణావశేన సమృద్ధాః ॥ 98

జయతు జయతుదేవః కుంఠానాథస్యజయో

జయతు జయతు కుంఠం తోస్తుధాన్వామృతాగ్రిణే

జయతు జయతు కుంఠాక్షేత్రమున్మృతమృగా

జయతు జయతు సర్వే క్షేత్రావసే జనశ్చ ॥ 99

శా॥ భేరి కాహళ శంఖదుందుభిలః పంచద్యేన్యాది
 సద్వాద్యములే ।
 ఆరావంబున మోగఁజేసెడి జనంబొకేర
 నైకోద్యమంబు ।
 మీర నేవలు జేయు సేవకబసలఁ బూజుదు
 మి నుద్యోగములన్ ।
 మీరన్దాలని తృప్తి నొకఁగఁగఁగఁమించు
 పడవన జన్మచే । 96
 ఉ॥ అందఱు ద్వారపాలురనునందఱుజనుభ్యుని
 నొల్పి ధర్మమై
 చుండవుగూర్మ భూరమణునిసంసారమందు
 న నెంతో తిట్టి నొకఁ
 సుందర కూర్మతీర్థమునఁ సౌఖ్యము నొందెడి
 దైవతంబులన్ ।
 గ్రంధుగ సేవజేసిననుగ్రమ్మర ధన్యుని
 జేసికొందునేవ । 97

ఆ॥స॥ కమతాధినాథునికమనీయ మందర
 పరిసరంబుననుండు పురినిజాట్టి
 వలఁగొందు కూర్మేశునిసలలిత కృపచేరి
 నాల్గుజాతులెందు నెల్లువృద్ధి । 98

తే॥గీ॥ మించుఁగావుతఁగూర్మపురివిభుఁడు సతితో
 మించుఁగావుత సమృతముమించుకుండ
 మించుఁగావుత క్షేత్రంబుయెంచుశుభము
 మించుగావుత జనమటమెలగునెద్ది । 99

శ్రీ కుంఠనాథ స్తుతం ము

శ్రీమతే కుంఠనాథాయై శాంతిః

యదా

మతశ్చాయతదస్థ శ్రీ పద్మతా నిత్య

జ్యేష్ఠా || 100

ఇత్యువాచ సునందనో నమోః

ఇతి శ్రీభారతద్వాజ సునందనో నమోః

శ్రీ కుంఠనాథ స్తుతం ము

శ్రీ కుంఠనాథ స్తుతం ము

ప్రచరత్పాదస్తోత్ర రతము.

కం॥ శ్రీకూర్మనాథ దేవుని!
కాకూర్మపురాధినేత్రీయగు దేవికినిన్!
శ్రీకూర్మప్రభాకాశ్యముఁ!
జేకూర్చినయతి ప్రతోఽహం జెయ్యనశుభమా॥ 100

ఇది పాపనాశక కదంబము.

ఇట్లు భారద్వాజ గామానుకాస్వామి దాసునిచే

విన్నవింపఁబడిన శ్రీకూర్మనాథస్తవము

శ్రీకూర్మనాథుని సన్నిధిని సమర్పింబఁ

కలకాలము భక్తులలోఁ బ్రచారమందుఁగాక.

